

HRVATSKI VOJNIK

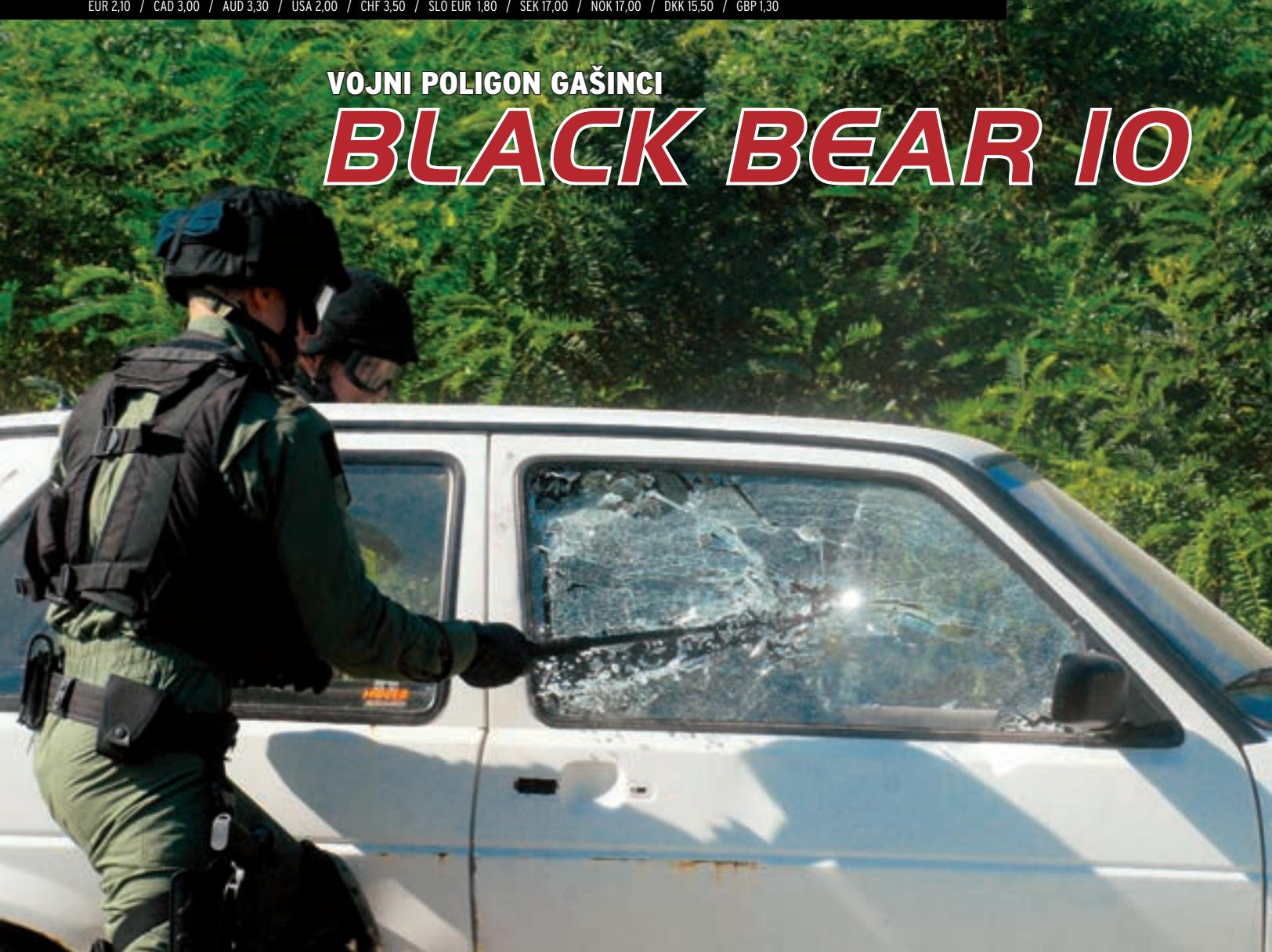
EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X
9 771330 500003

0 3 8 1 0

VOJNI POLIGON GAŠINCI

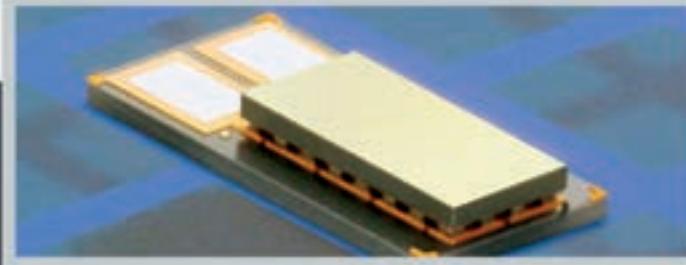
BLACK BEAR IO

MIKROELEKTROMEHANIČKI SUSTAVI

OSRH

Vojska
ponovno
priskaće u
pomoć

U PLOČAMA OBILJEŽEN DAN HRM-a
HRM U OČUVANJU
HRVATSKOG I
SVJETSKOG MIRA

ŽIVJETI S PRIJETNJOM
TERORIZMA

BLACK BEAR 10

Snimio Tomislav BRANDT

4

Vojska ponovno priskače u pomoć

"Vojska je uvijek tu, brani i priskače u pomoć kad je potrebno. Sve što se očekuje od vojske, ona će uvijek i učiniti," rekao je ministar Vukelić prigodom obilaska hrvatskih vojnika angažiranih na obrani od poplava i pomoći ljudima u poplavom ugroženom Bučevju

12

HRM u očuvanju hrvatskog i svjetskog mira

"Prije 19 godina mukotrpno ste oslobađali hrvatski Jadran, priobalje i otoke. Slamali ste pomorsku blokadu, dobili bitku pred Splitom, vezivali Dubrovnik s Hrvatskom, sudjelovali u slavnim oslobođilačkim operacijama," rekla je predsjednica Vlade Jadranka Kosor napomenuvši kako je uvijek glavna snaga na tom putu bio hrvatski čovjek, njegova stručnost, odlučnost i domoljublje. Istaknula je i da Vlada visoko cijeni dostignuća HRM-a te će i dalje podupirati modernizaciju i klučne projekte opremanja HRM-a..."

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

Black Bear 10 međunarodna je vježba NATO-ove Multinacionalne bojne vojne policije u kojoj su sudjelovale sve njezine članice - Poljska, Slovačka, Češka i Hrvatska. Vježba je isključivo vojnopolicijskog karaktera, a cilj je bio prikazati sposobnosti vojne policije kao i zadaće koje ona može provoditi u NATO-ovim misijama...

7

BLACK BEAR 10

MORH I OSRH

- 6 NOVOSTI IZ MORH-a i OSRH-a**
Austrijski ministar obrane u MORH-u
- 10 NOVOSTI IZ NATO-a**
Sastanak Vojnog odbora NATO-a
- 14 BILATERALNA SURADNJA**
Inspektorat obrane u nadzoru na Cipru i Golanskoj visoravni
- 15 NOVOSTI IZ OSRH-a**
NATO tečaj za naučene lekcije
- 16 RIVOLTO - ITALIJA**
Trobojne strijеле - 50 godina leta
- 18 OSRH**
Preduputni tečaj za NATO KFOR timove za vezu i nadgledanje
- 19 NOVOSTI IZ OSRH-a**
MPV - Zapovjedni pregled MTS-a na uporabi

VOJNA TEHNIKA

- 20 NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
- 22 GLOBALNA SIGURNOST**
Živjeti s prijetnjom terorizma
- 26 VOJNA TEHNIKA**
Mikroelektromehanički sustavi

MAGAZIN

- 30 PODLISTAK**
Aden 1962.- 1967.
- 32 DOMOVINSKI RAT**
Dokumenti o napadnim operacijama JNA i pobunjenih Srba u Dalmaciji 1991. (I. dio)
- 33 POZDRAV DOMOVINI**
Čekanje na Dinari
- 35 IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA**
Kaciga M-15 Adrian

“Vojska je uvijek tu, brani i priskiče u pomoć kad je potrebno. Sve što se očekuje od vojske, ona će uvijek i učiniti,” rekao je ministar Vukelić prigodom obilaska hrvatskih vojnika angažiranih na obrani od poplava i pomoći ljudima u poplavom ugroženom Bukevju

Vojska ponovno p

Obilne kiše koje su padale proteklog vikenda, te vodenim val koji je došao iz susjedne Slovenije, u središnjoj Hrvatskoj, Gorskom kotaru i Istri doveli do katastrofalne poplave. Po statistikama s nekih mjesta, zabilježeni su rekordni vodostaji. Situacija je postala vrlo ozbiljna već u nedjelju, 19. rujna, a jasan pokazatelj te ozbiljnosti bila je najava predsjednice Vlade Jadranke Kosor. Posjetivši ugrožena područja oko Zaprešića, njavila je poziv Oružanim snagama. Vrlo brzo, hrvatski vojnici su po drugi put ove godine izašli iz vojarni i krenuli u pomoć Hrvatskoj i njezinu stanovništvo.

Vodenim val se sve više širio. Situacija u području Zaprešića kod Ključa Brdovečkog je, zahvaljujući i našim vojnicima koji su radili u satima između nedjelje i ponedjeljka, uspješno stabilizirana. Međutim, sve je postajalo ozbiljnije nizvodno, prema Zagrebu i Turopolju. Sava je prijetila (i još prijeti, u trenutku nastanka ovoga teksta) sa svih strana. Vojska je, tijekom svih tih dana, bila raspoređena na više mjesta, a naša novinarska ekipa otišla ih je posjetiti u Bukevje. Naime, dio Namjenski organiziranih snaga HKoV-a tamo je upućen ujutro, 20. rujna. Područje se nalazi desetak minuta vožnje istočno od

Velike Gorice. Teren je ondje vrlo problematičan, naselja se nalaze odmah uz nasip, a korito najveće hrvatske rijeke je vijugavo i nepredvidivo. Kiše su prestale, no to nije utjecalo na nadolazeći val. Nasip je još prije dolaska vojnika “procurio”, a voda kao da je dolazila sa svih strana, nalazeći put gdje god je bilo moguće.

Zajedničkim snagama u izradi zečjih nasipa

Vojnici su, zajedno s domaćim stanovništvom i vatrogascima, radili punom parom, puneći vreće pijeskom i postavljajući zeče nasipe. Zapovjedao im je

riskače u pomoć

brigadir Petar Vorih, kao koordinator snaga HKov-a iz Gardijske motorizirane brigade, angažiranih kod Buševca. Brigadiru Vorihu je neprestano zvonio mobitel, primao je i davao informacije o stanju na terenu, no uspio nam je reći i nekoliko riječi. Vojska je, u mjeri kojoj joj je dopuštao osigurani materijal (vreće, pijesak, brzina dostave), radila neprestano. "Naporno je, dečki marljivo rade neprekidno satima", pohvalio je Vorih svoje postrojbe. I doista, kad je naša ekipa krenula uz nasip promotriti situaciju, mogli smo se uvjeriti da se itekako radi, kao "po špagi". Vojska nema odlučujuću

ulogu u strategiji obrane od poplava, tu su bitnija druga državna tijela (Državna uprava za zaštitu i spašavanje, Hrvatske vode, Vatrogastvo...), no sam rad na terenu, pri teškim situacijama, uvelike pokrivaju ljudi u maskirnom. I tu je još jedan bitan čimbenik: osjećaj povjerenja kod stanovništva. Pojava vojske, kao što smo se uvjerili i ovoga proljeća u Slavoniji i Baranji, uvijek donosi dodatnu sigurnost i sprečava paniku, pa i ljutnju. "Vojska nam izvrsno pomaže", "radimo zajedno i super se slažemo", "njihova naznacnost nam mnogo znači", "već smo ostali bez kondicije, vojska je došla u

pravi čas"...To su bili neki od komentara domaćih ljudi, izgovorenih u krajnjoj žurbi, jer voda je prijetila sve jače i ugrožavala sve više kuća. Mještane i vojnike stalno smo viđali zajedno, u jedan čas s lopatama kod neke hrpe pijeska, drugi čas na traktoru, na putu prema nekoj od poplavljenih kuća.

Tog popodneva, vojnike su obišli ministar obrane Branko Vukelić i načelnik GSOSRH general zborna Josip Lucić. "Vojska je uvijek tu, brani i priskače u pomoć kad je potrebno. Sve što se očekuje od vojske, ona će uvijek i učiniti", rekao je ministar Vukelić. ■

Austrijski ministar obrane u MORH-u

Ministar obrane Branko Vukelić primio je 16. rujna u MORH-u izaslanstvo Ministarstva obrane Republike Austrije predvođeno ministrom Norbertom Darabosom. Tijekom sastanka se razgovaralo o dosadašnjoj bilateralnoj obrambenoj suradnji i mogućnostima njezina proširenja, suradnji u misiji UNDOF na Golanskoj visoravni, pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji te o situaciji u jugoistočnoj Europi.

Snimio Josip KOPI

"Republika Austrija i Hrvatska imaju izuzetno dobre i prijateljske odnose i dobru i intenzivnu suradnju na svim područjima pa tako i na području obrane", rekao je u izjavi za medije ministar Vukelić, ali i napomenuo da se bilateralna suradnja može i proširiti. "Želimo pojačati suradnju, ali pritom vodeći računa prije svega o kvaliteti", istaknuo je Vukelić. Kao područja daljnje suradnje posebno su izdvojeni izobrazba, suradnja specijalnih postrojbi dviju zemalja, logistika i pripreme za sudjelovanje u međunarodnim misijama.

Izraženo je i obostrano zadovoljstvo suradnjom oružanih snaga dviju zemalja u misiji UNDOF u kojoj Austrija sudjeluje od sredine sedamdesetih godina. Ministar Vukelić zahvalio se austrijskom kolegi i na potpori Republike Austrije pristupanju Republike Hrvatske članstvu u Europskoj uniji jer je to jedan od najvažnijih prioriteta hrvatske vanjske politike. Hrvatski ministar obrane istaknuo je da vjeruje kako je ovaj posjet novi poticaj još kvalitetnijoj suradnji u budućnosti.

Ministar obrane Republike Austrije Norbert Darabos izražavajući zadovoljstvo posjetom kazao je da između austrijskih i hrvatskih OS postoji vrlo dobra suradnja na više razinu, a Austrija je spremna i nadalje produbljivati tu suradnju. Kao iznimno važno područje suradnje izdvojio je izobrazbu hrvatskih časnika na terezijanskoj vojnoj akademiji u Bečkom Novom Mjestu, ključnoj austrijskoj ustanovi za časničku izobrazbu. "Hrvatska je u ovoj regiji čimbenik stabilnosti", rekao je ministar Darabos, te dodata da se suradnja dviju zemalja odvija u smjeru daljnog jačanja stabilnosti regije.

"I do sada smo, a i u budućnosti ćemo davati punu potporu Hrvatskoj na njezinu putu u EU. Nadamo se da je hrvatski vremenski plan održiv te da ćemo sljedeće godine dobiti pozitivnu vijest o pristupanju Hrvatske Europskoj uniji", zaključio je austrijski ministar obrane.

Leida PARLOV

Donacija opreme Središnjici za upravljanje osobljem

U zagrebačkoj vojarni "Petar Zrinski" 16. rujna je svečano potpisano dokument o doniranoj opremi Ministarstva obrane Kraljevine Danske, Središnjici za upravljanje osobljem, tj. njezinu Odjelu za odabir i promidžbu. Potpisnici dokumenta bili su danski brigadir Kurt Refsgaard i zapovjednik SzUO brigadir Zdravko Andabak.

Potpisivanjem je zaključen višegodišnji projekt u sklopu kojeg su opremljeni Kontaktni centar i Psihologička računalna testiraonica SzUO-a, te je donirana multimedijalna i ostala oprema u vrijednosti od 3,3 milijuna kuna. Realizacija projekta će prije svega omogućiti brži i učinkovitiji kontakt SzUO sa zainteresiranim kandidatima za prijam u OSRH, kao i njihovo brzo testiranje. Oprema će također služiti i za druge zadaće koje obavlja Središnjica.

Zahvalivši svima koji su sudjelovali u realizaciji projekta, brigadir Refsgaard

izrazio je uvjerenje da će oprema sigurno biti korištena na dobrobit OSRH. Zaključenje projekta danski je časnik opisao kao početak nove i veće bilateralne suradnje dviju zemalja unutar NATO-a. Uime MORH-a i OSRH, uz brigadira Andabaka danskom Ministarstvu obrane zahvalili su načelnik Personalne službe MORH-a Ne-nad Smolčec, zamjenik načelnika Uprave za personalne poslove GS OSRH brigadir Ivica Kinder, te čelnik Projektnog tima brigadir Vlado Gruić. D.VLAHOVIĆ

MEĐUNARODNA SURADNJA

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

7

BLACK BEAR 10

BRUJII / 24. RULNA 2010.

Black Bear 10 međunarodna je vježba NATO-ove Multinacionalne bojne vojne policije u kojoj su sudjelovale sve njezine članice - Poljska, Slovačka, Česka i Hrvatska. Vježba je isključivo vojnopolicijskog karaktera, a cilj je bio prikazati sposobnosti vojne policije kao i zadaće koje ona može provoditi u NATO-ovim misijama. Realistična u svakom svom detalju, s iznimno dobro uvježbanim vojnopolicijskim timovima i protivničkom stranom koju je savršeno odigrala Bojna za specijalna djelovanja, bila je ovo vježba koju je doista vrijedilo pratiti...

Na vojnom poligonu "Gašinci" 21. rujna priređen je Dan uvaženih gostiju međunarodne vojne vježbe Black Bear 10.

Black Bear 10 međunarodna je vježba NATO-ove Multinacionalne bojne vojne policije (MNMPBAT) u kojoj su sudjelovale sve njezine članice - Poljska, Slovačka, Česka i Hrvatska. Vježba je isključivo vojnopolicijskog karaktera, a cilj je bio prikazati sposobnosti vojne policije kao i zadaće koje ona može provoditi u NATO-ovim misijama.

Na Danu uvaženih gostiju bili su zamjenik načelnika GSOSRH-a kontraadmiral Zdenko

Simičić te drugi visoki predstavnici OSRH-a, visoki vojni dužnosnici Oružanih snaga zemalja koje su sudjelovale u vježbi, predstavnici MUP-a RH i izaslanstvo Zapovjedništva MNC NE NATO.

Tijekom vježbe na četiri radne točke i to zasjeda na ophodnju VP-a i kriminalistička obrada mjesta, kordon i pretraga, brzo zaustavljanje vozila i nadzor nemira, prikazane su temeljne i specijalističke sposobnosti vojne policije. U skladu sa scenarijem prikazane su radnje i postupanja vojne policije u slučaju napada na policijsku postaju prilikom rutin-

Vježbu je pratilo i savjetnik za vojnu policiju zapovjednika NATO-a brigadir Jos Govaarts. "Veoma sam impresioniran ovim zajedničkim radom četiri nacije u jednoj postrojbi," kazao je brigadir Govaarts, napomenuvši da je upravo zajednički rad važan za misije

Na vježbi je provedeno i prvo ocjenjivanje MNMPBAT-a, a provodili su ga timovi ocjenjivača iz svih zemalja sudionica.

U ocjenjivanju su se koristili programom CREVAL.

Slijedeće godine vježba Black

Bear trebala bi se održati u Slovačkoj, a ciklus uvježbavanja bit će zatvoren 2012. godine u Poljskoj kada će biti provedeno certificiranje MNMPBAT-a.

skog nadzora, suradnja s civilnom policijom i lokalnim stanovništvom, praćenje, postavljanje zasjede i brzo uhićenje prosvjednika, prijelaz nadzorne točke, pretraga vozila vojnim psima, postupanje vojne policije u slučaju prosvjeda, uhićenja, privođenja i transporta vođe terorista, te osiguranje baze. Na svakoj radnoj točki radili su zajedno vojnopolicijski timovi iz dvije zemlje. Na prvoj Slovačke i Poljske, drugoj Hrvatske i Češke, trećoj Poljske i Hrvatske i na četvrtoj radnoj točki Češke i Slovačke.

Realistična u svakom svom detalju, s iznimno dobro uvježbanim vojnopolicijskim timovima i protivničkom stranom koju je savršeno odigrala

Bojna za specijalna djelovanja bila je ovo vježba koju je doista vrijedilo pratiti. Dinamična, zanimljiva, a istodobno zahtjevna. NATO MNMPBAT bojna operativna postrojba vježbe bila je smještena na vojnom poligonu "Gašinci", dok se zapovjedništvo/direktorat vježbe nalazio u vojarni "Dračice" u Đakovu. Takav razmještaj snaga dodatno je pridonio realističnosti vježbe.

U izjavi za medije nakon vježbe kontraadmiral Simić pohvalio je cijelu Bojnu, te istaknuo kako tijekom cijele vježbe, koja se provodila od 13. do 22. rujna, nije bio nijedan izvanredni događaj. "Vodilo se", napomenuo je, "računa o

zaštiti okoliša u svakom dijelu vježbe.“ Vježba Black Bear 10 bila je dobra prigoda, napomenuo je Simićić, za suradnju s lokalnim stanovništvom, nacionalnim manjinama iz Slovačke i Češke. “Ovo što ste danas vidjeli je realna situacija u kojoj se može naći vojna policija u međunarodnom okruženju. Cilj nam je bio pokazati koje zadaće vojna policija radi,” kazao je direktor vježbe pukovnik Tihomir Zebec, načelnik Odjela Vojne policije GSOSRH-a. Istanuo je da je vježba pokazala da su sve sastavni- ce Multinacionalne bojne spremne za izvršenje svojih zadaća u misiji. Zadovoljstvo vježbom pokazao je i zapovjednik MNMPBAT-a poljski

Vježbu su pratili visoki vojni uzvanici iz zemalja sudionica i NATO-a

pukovnik Marek Gryga. “Pripadnici Bojne su bili doista zaposleni. Ovo je bila izvrsna prilika za prikaz sposobnosti i mogućnosti Bojne,” kazao je pukovnik Gryga te je zahvalio hrvatskim kolegama na izvrsnoj organizaciji vježbe. Zadovoljstvo vježbom i suradnjom u Multinacionalnoj bojni pokazali su i predstavnici Oružanih snaga ostalih zemalja sudionica. Vježbu je pratilo i savjetnik za vojnu policiju zapovjednika NATO-a brigadir Jos Govaarts. “Veoma sam impresioniran ovim zajedničkim radom četiri nacije u jednoj postrojbi,” kazao je brigadir Govaarts, napomenuvši da je upravo zajednički rad važan za misije. Ovogodišnja vježba u kojoj je bilo 305 sudionika, a čiji je domaćin bila Hrvatska, treća je u nizu vježbi koje od svoga osnivanja provodi Multinacionalna bojna vojna policije. Nositelj organizacije vježbe bio je Odjel Vojne policije GSOSRH-a, a u organizaciji i provedbi sudjelovale su i druge ustrojbene cjeline OSRH-a.

Na vježbi je provedeno i prvo ocjenjivanje MNMPBAT-a, a provodili su ga timovi ocjenjivača iz svih zemalja sudionica. ■

Zadovoljstvo vježbom pokazao je zapovjednik MNMPBAT-a poljski pukovnik Marek Gryga. “Pripadnici Bojne su ovdje bili doista zaposleni. Ovo je bila izvrsna prilika za prikaz sposobnosti i mogućnosti Bojne,” kazao je pukovnik Gryga te je zahvalio hrvatskim kolegama na izvrsnoj organizaciji vježbe

Sastanak Vojnog odbora NATO-a

Domaćin konferencije koja se održala u Visokim Tatrama bio je slovački vojni vrh, a dvodnevnom sastanku odazvali su se načelnici glavnih stožera 28 zemalja članica NATO-a

Vojni vrh na konferenciji se dotaknuo i stanja na Kosovu, a koje je, unatoč nedavnim incidentima na sjeveru zemlje, ocijenjeno kao pozitivno. Smatraju da je u toj zemlji poboljšana sigurnost te da je ojačala koordinacija aktivnosti međunarodnih snaga i kosovske policije

Sastanak Vojnog odbora NATO-a održan je tijekom prošlog vikenda u Slovačkoj, a na dvodnevnoj konferenciji raspravljalo se o operacijama Saveza, reformama i novom strateškom konceptu. Domaćin konferencije koja se održala u Visokim Tatrama bio je slovački vojni vrh, a dvodnevnom sastanku odazvali su se načelnici glavnih stožera 28 zemalja članica NATO-a. Skup je otvorila slovačka premijerka Iveta Radičova, te je tom prigodom istaknula važnu ulogu oružanih snaga u razdoblju novih sigurnosnih izazova kao i važnost zadatka

koje su pozvani ostvariti. Istaknula je i važnost donošenja novog strateškog koncepta što bi trebao biti prihvaćen u studenom ove godine na sastanku vrha u Lisabonu. Rekla je i kako očekuje da će taj dokument biti prihvaćen budući da je riječ o referentnom dokumentu za razvoj Saveza u nadolazećem desetljeću. O trenutačnoj situaciji u Afganistanu sudionike konferencije izvijestili su admiral James Stavridis, zapovjednik Savezničkih snaga Europe – SACEUR, te general David Petraeus, zapovjednik NATO snaga u Afganistanu, koji je videovezom sudjelovao na konferenciji. U raspravi o toj zemlji sugovornici su istaknuli važnost tranzicijskog razdoblja kao i obuke afganistanskih snaga. Također su razmotreni i uvjeti koje je potrebno ostvariti da bi se proces tranzicije što lakše prebrodio tj. da bi Afganistanci preuzeли odgovornost za vlastite snage u najkraćem mogućem roku. Isto tako, što se obuke afganistanskih snaga tiče, zaključeno je da je postignut napredak koji će pridonijeti postizanju standarda potrebnih za održivo prijelazno razdoblje. Iz tih je razloga predsjednik Vojnog odbora pozvao članice Saveza na dodatni napor u osiguravanju obučavatelja za afganistanske nacionalne snage sigurnosti, koje su ključne da bi se tranzicija uspješno provela.

BRUXELLES

Konferencija za novinare glavnog tajnika NATO-a

Naime, u posljednjih 18 mjeseci cilj misije u toj zemlji bio je pripremiti teren za sveobuhvatnu civilno-vojnu kampanju. Za provođenje tih strategija i planova presudan je i ljudski resurs pa će tako na terenu biti dodatnih, između 80 000 i 85 000 koaličijskih snaga, a predviđeno je i financiranje za dodatnih 100 000 afganistanskih nacionalnih snaga sigurnosti.

Vojni vrh na konferenciji se dotaknuo i stanja na Kosovu, a koje je, unatoč nedavnim incidentima na sjeveru zemlje, ocijenjeno kao pozitivno. Smatraju da je u toj zemlji poboljšana sigurnost te da je ojačala koordinacija aktivnosti međunarodnih snaga i kosovske policije. Posljednjeg dana konferencije težište rasprave bilo je na donošenju novog strateškog koncepta, a o zaključcima će se raspravljati i na sastanku što će se sredinom listopada

U raspravi o Afganistanu sugovornici su istaknuli važnost tranzicijskog razdoblja kao i obuke afganistanskih snaga. Također su razmotreni i uvjeti koje je potrebno ostvariti da bi se proces tranzicije što lakše prebrodio tj. da bi Afganistanci preuzeли odgovornost za vlastite snage u najkrćem mogućem roku. Isto tako, što se obuke afganistanskih snaga tiče, zaključeno je da je postignut napredak koji će pridonijeti postizanju standarda potrebnih za održivo prijelazno razdoblje. Iz tih je razloga predsjednik Vojnog odbora pozvao članice Saveza na dodatni napor u osiguravanju obučavatelja za afganistanske nacionalne snage sigurnosti, koje su ključne da bi se tranzicija uspješno provela.

održati u Bruxellesu. Inače u samom procesu nastajanja nove strategije prvi put je aktivno sudjelovala i Hrvatska, a zaključci i preporuke koje je eksperimentalni tim predstavio u svibnju, u velikoj se mjeri podudaraju s hrvatskim interesima. Za usvajanje strateškog koncepta potreban je konsenzus svih država u Savezu. Riječ je o ključnom dokumentu NATO-a koji predstavlja njegov program i koji se bavi sigurnosnim izazovima XXI. stoljeća. ■

Glavni tajnik NATO-a, Andres Fogh Rasmussen održao je prošloga tjedna redovitu konferenciju za novinare na kojoj je još jednom pod-

sjetio da će za svega nekoliko tjedana biti donesen novi strateški koncept, a treba bi biti prihvачen na sastanku vrha u Lisabonu. Naglasio je kako će u novi strateški koncept biti uključena mišljenja svih zemalja saveznica i njihovi interesi. Istaknuo je da će se rasprava o tom ključnom dokumentu voditi oko tri glavna poglavja među kojima je najvažnije osigurati sigurnost za 900 milijuna građana, osobito od modernih prijetnji. Raspravlјat će se i o širenju Saveza kao i istkustvima iz Afganistana, i drugih operacija, iz kojih bi zemlje članice trebale izvući poučak. Treba li Savez imati razvijene trajne vještine koje su nužne za trening lokalnih snaga. Glavni tajnik je istaknuo i da će strateški koncept biti dokument koji će prolaziti proces kontinuirane reforme. Što se stanja u Afganistanu tiče, rekao je da je nemoguće očekivati da će talibanske ideje u potpunosti biti

Za svega nekoliko tjedana bit će donesen novi strateški koncept, a treba bi biti prihvачen na sastanku vrha u Lisabonu. Glavni tajnik NATO-a, Andres Fogh Rasmussen naglasio je kako će u novi strateški koncept biti uključena mišljenja svih zemalja saveznica.

iskorijenjene, no talibane se može spriječiti da postignu svoje političke ciljeve. Ključnu ulogu u tom procesu imat će, smatra Fogh Rasmussen,

afganistanske snage koje su prošle obuku. "Za našu je sigurnost ključno da Afganistanci mogu sami brinuti o vlastitoj sigurnosti te da budu netolerantni na terorizam", rekao je glavni tajnik te dodao da je to put do konačne tranzicije koja će početi 2011. godine. Rasmussen se dotaknuo i odnosa s Rusijom te istaknuo da je Savezu važan učinkovit raketni štit. Što se situacije na Kosovu tiče, rekao je da se ondje opća sigurnosna situacija poboljšala. Osvrnuo se i na odnose Europske unije i NATO saveza te istaknuo da je i sam iznio neke prijedloge što bi mogli pomoći pri ostvarenje još boljih odnosa. Naime, glavni tajnik smatra da bi trebao biti potpisani sporazum između Turske i Agencije za obranu Europske unije, te da se u donošenje odluka koje se tiču operacija unutar Unije, poput one u Bosni, uključe i članovi koji nisu iz Europske unije.

U PLOČAMA OBILJEŽEN DAN HRM-a

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

"Prije 19 godina mukotrпno ste osloboдali hrvatski Jadran, priobalje i otoke. Slamali ste pomorsku blokadu, dobili bitku pred Splitom, vezivali Dubrovnik s Hrvatskom, sudjelovali u slavnim oslobodilačkim operacijama," rekla je predsjednica Vlade Jadranka Kosor napomenuvši kako je uvijek glavna snaga na tom putu bio hrvatski чovјek, njegova stručnost, odlučnost i domoljublje. Istaknula je i da Vlada visoko cijeni dostignуca HRM-a te ћe i dalje podupirati modernizaciju i ključne projekte opremanja HRM-a..."

HRM u očuvanju hrvatskog i ...

U skladu s pomorskom tradicijom, u spomen na poginule mornare položen je vijenac u more

Dan Hrvatske ratne mornarice i 19. obljetnica njezina osnivanja svećano su obilježeni 18. rujna u Pločama. Budnica Orkestra HRM-a u ranim jutarnjim satima, polaganje vijenaca i paljenje svijeća ispred spomenika hrvatskim braniteljima, plovđba raketnom topovњačom Šibenik Neretvanskim kanalom tijekom koje je, u skladu s pomorskom tradicijom, u spomen na poginule mornare položen vijenac u more, bili su svojevrsni uvod u središnju svečanost koja je održana na Putničkoj obali. Nazočili su joj predsjednica Vlade Jadranka Kosor, izaslanik Predsjednika Republike i vrhovnog zapovjednika OSRH-a Zlatko Gareljić, izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora Frano Matušić, ministar obrane Branko Vukelić i drugi ministri u Vladi, izaslanik načelnika GS OSRH general-pukovnik Slavko Barić, zapovjednik HRM-a kontraadmiral Ante Urlić, te drugi visoki civilni i vojni dužnosnici, vojni izaslanici akreditirani u Hrvatskoj, predstavnici lokalnih vlasti i

Crkve, te mještani Ploča koji su željeli uveličati ovaj značajni dan za Hrvatsku ratnu mornaricu.

Svečani mornarički postroj pregledao je ministar obrane Branko Vukelić kojemu je prijavak podnio komodor Tihomir Erceg, zamjenik zapovjednika HRM-a, a nakon intoniranja državne himne poginulim hrvatskim braniteljima odana je počast minutom šutnje.

Čestitajući Hrvatskoj ratnoj mornarici njezin Dan i 19. obljetnicu ustrojavanja visoki državni i vojni dužnosnici podsjetili su na povijest stvaranja HRM-a, ulogu koju je imala tijekom Domovinskog rata, te istaknuli značenje koje ima danas u očuvanju sigurnosti na moru.

"Hrvatska ratna mornarica je glavni autoritet i jamac zaštite hrvatskih interesa na moru, "istaknuo je zapovjednik HRM-a kontraadmiral Ante Urlić, te je "spremna obraniti Hrvatsku od svih ugroza". Njezini pripadnici, podsjetio je, sudjeluju i u međunarodnim operacijama, a članstvom u NATO savezu mornarica je postala još jača i ravnopravno s mornaricama drugih zemalja sudjeluje u očuvanju svjetskog mira i sigurnosti.

Izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora, Frano Matušić istaknuo je nemjerljivu ulogu HRM-a u Domovinskom ratu, a i danas u mirnodopskom razdoblju HRM je itekako važna te "smo svi ponosni na činjenicu da smo u sigurnim rukama kad je riječ o obrani našeg mora, kopna i naše obale."

Uime Predsjednika Republike svim pripadnicima HRM-a 19. obljetnicu čestitao je Zlatko Gareljić. Govorio je o ulozi HRM-a u našoj bližoj prošlosti te se prisjetio i njezina prvog zapovjednika Svetе Letice Barbe. "Morskim resursima, ljudskim potencijalom i nadasve činjenicom da je pomorska zemlja, Hrvatska je bogata zemlja, kazao je Gareljić. Napomenuo je da Hrvatska poštuje i promiče načelo nedjeljivosti sigurnosti, da Hrvatska ratna mornarica sudjeluje u međunarodnim operacijama te da je moderna i etablirana i da to prepoznaju naši saveznici i partneri. Gareljić je

svjetskog mira

Visoki civilni i vojni uzvanici na obilježavanju Dana HRM-a

U povodu Dana HRM-a

Prva u nizu aktivnosti koju je Hrvatska ratna mornarica organizirala u povodu svog Dana i 19. obljetnice bila je ekološka akcija čišćenja podmorja luke Ploče. Akciju su proveli Protuminski ronioci HRM-a, a stanovnici Ploča s velikim su je zadovoljstvom pozdravili i pohvalili. Brodovi HRM-a privezani na Putničkoj obali, bili su otvoreni za posjetitelje koji su mogli razgledati i taktičko-tehnički zbor te se tako upoznati s tehnikom i opremom HRM-a. U crkvi Kraljice neba i zemlje u Pločama održana je misa koju je predvodio vojni ordinarij monsinjor Juraj Jezerinac. Na misi su bili i predstavnici županije i grada Ploče te brojni mještani Ploča. Upućujući čestitke HRM-u monsinjor Jezerinac je rekao da se obilježavanjem Dana HRM-a mornarici daje dostojno mjesto koje zasluguje i to ne samo u OS, te odaje priznanje svim pripadnicima HRM-a, a posebno onima koji su poginuli u Domovinskom ratu. U organizaciji grada Ploče, u pastoralnom centru otvorena je izložba fotografija "Od Ploče do Ploča" na kojima je prikazan povijesni razvoj Ploče. Izložbu je posjetio i predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić koji je bio i na koncertu, što ga je u povodu svoje obljetnice organizirao HRM. Na koncertu su bili i zamjenik načelnika GS OSRH-a general-pukovnik Slavko Barić, zapovjednik HRM-a kontraadmiral Ante Urlić te brojni drugi uzvanici. Uz Orkestar HRM-a nastupile su i neke od naših najpoznatijih klapa.

ustvrdio i da se ne bi smjela smanjivati razina obrambenog izdvajanja te da je potrebno provoditi modernizaciju HRM-a i dalje obučavati pomorski kadar.

Obraćajući se pripadnicima HRM-a predsjednica Vlade Jadran-Kosor je istaknula kako slobodne Hrvatske države ne bi bilo bez slobodnog Jadrana. "Prije 19 godina mukotrpno ste oslobađali hrvatski Jadran, priobalje i otoke. Slamali ste pomorsku blokadu, dobili bitku pred Splitom, vezivali Dubrovnik s Hrvatskom, sudjelovali u slavnim oslobodilačkim operacijama," rekla je Kosor napomenuvši kako je uвijek glavna snaga na tom putu bio hrvatski čovjek, njegova stručnost, odlučnost i domoljublje. Istaknula je i da Vlada visoko cijeni dostignuća HRM-a te će i dalje podupirati modernizaciju i ključne projekte opremanja HRM-a. "Kontinuiranim opremanjem i modernizacijom uz neupitnu stručnost naših mornara, dočasnika i časnika rastu i naše sposobnosti u očuvanju sigurnosti na moru", zaključila je predsjednica Vlade.

Povodom obilježavanja 19. obljetnice pripadnicima HRM-a uručena su promaknuća u više činove i pohvale.

Mještani Ploča i svi koji su došli s našim mornarima obilježiti njihov Dan mogli su razgledati brodove HRM-a i taktičko-tehnički zbor, te se na informativnom štandu upoznati i s projektima privlačenja osoblja u Oružane snage. ■

Tijekom 2010. tim Inspektorata obrane MORH-a proveo je prvi inspekcijski nadzor rada mješovitog kontingenta u mirovnoj vojnoj misiji UN-a na Cipru (UNFICYP). Potkraj kolovoza boravio je i u nadzoru rada petog hrvatskog kontingenta u mirovnoj misiji UNDOF na Golanskoj visoravni...

Inspektorat obrane u nadzoru na Cipru i Golanskoj visoravni

Bilateralna suradnja Inspektorata obrane MORH-a s inspektoratima drugih zemalja rezultirala je zajedničkim nadzorima u 2010. kao iskorak u metodologiji, koncepciji i novoj ulozi rada Inspektorata obrane RH. Tako je bilateralna suradnja Inspektorata obrane RH i Inspektorata obrane Republike Slovačke, pridonijela zajedničkom nadzoru u mirovnim misijama te je s političke razine provedena i na operativnu razinu.

Naime, tijekom 2010. tim Inspektorata obrane MORH-a proveo je prvi inspekcijski nadzor rada mješovitog kontingenta (slovačkog, mađarskog i hrvatskog) u mirovnoj vojnoj misiji UN-a na Cipru (UNFICYP). Suradnja punopravnih članica NATO-a, Inspektorata obrane Republike Hrvatske i Republike Slovačke, pokazala se vrlo dragocjenom u stjecanju potrebnih vojnih iskustava, boljem međusobnom upoznavanju i razumijevanju nacionalnih komponenata u zajedničkom kontingentu te razvijanju međunarodne vojne suradnje.

Tim Inspektorata MORH-a boravio je od 24. do 28. kolovoza 2010. i u nadzoru rada petog hrvatskog kontingenta u mirovnoj misiji UNDOF. Naši vojnici u misiji UNDOF u lipnju su 2008. zamenjivali slovačke kolege, koji su u toj misiji sudjelovali deset godina.

Cilj inspekcijskog tima IO MORH-a bio je nadzor i upoznavanje s uvjetima života i rada pripadnika OS u misiji, te njihovom opremljenosti i pripremljenosti. Osim toga, u koordinaciji s kolegama iz Austrije, u čijoj je bojni AUSBATT raspoređena glavnina naših pripadnika, cilj nadzora bio je sagledati rad mješovitog

austrijsko-hrvatskog kontingenta, stanje u zoni odgovornosti te način provedbe inspekcijskog nadzora austrijskog tima. Peti hrvatski kontingenjt OSRH-a nalazi se na nesigurnom području između Sirije i Izraela od 10. lipnja ove godine, kao nastavak sudjelovanja prva četiri kontingenata koji su sudionici mirovne misije UN-a na istom području od 29. svibnja 2008.

U rotaciji Oružanih snaga Republike Hrvatske na Golanskoj visoravni nalazi se 95 pripadnika misije, od kojih 76 pripadnika svoju mirovnu zadaću obavljaju u sastavu treće austrijske bojne (AUSBATT) te njih 15 kao članovi Zapovjedništva UNDOF-a (na stožernim dužnostima časnika, dočasnika, tri vojna policijaca) i četiri pripadnika u Zapovjedništvu AUSBATT-a. Treća satnija hrvatskih vojnika drži šest pozicija na Golanskoj visoravni.

Misija UNDOF ustanovljena je Rezolucijom 350 Vijeća sigurnosti UN-a 31. svibnja 1974., kojom je uspostavljena crta razdvajanja između Izraela i Sirije nakon

Jomkipurskog rata 1973. godine. Danas u njoj sudjeluje 1037 osoba smještenih u dva kampa, dvije operativne bojne (austrijska i filipinska) te indijsko-japanska bojna i potpora za 76 vojnih promatrača pripadnika promatračke skupine Golan – misije UNDOF. Trenutačne države davateljice snaga su, uz Republiku Hrvatsku, Austrija, Kanada, Japan, Filipina i Indija.

O razini i kvaliteti obučenosti naših pripadnika misije svjedoče mnoge pohvale i vrlo visoke ocjene stranih čelnih ljudi misije, zapovjednika UNDOF-a kao i AUSBATT bojne u kojoj naši pripadnici provode zadataće u što se uvjerio i nadzorni tim.

Njihova djelatnost, osim cijelodnevнog nadzora područja razdvajanja radi održavanja primirja između Izraela i Sirije jest i provođenje svakodnevne obuke i drugih zadataća za misiju. Zaključak inspekcijskog tima jest da je u misiji vrlo visok ugled hrvatskog vojnika i da su vojnici zadovoljni. Hrvatski vojnici obavljaju svoju zadaću profesionalno te možemo biti ponosni na njih. ■

Hrvatski i mađarski logističari u nadzoru provedbe obuke

Pripadnici tima za Školu logistike ANA-e u sklopu 16. HRV CON upućeni su sredinom rujna u operaciju ISAF u Afganistan, gdje će nešto više od šest mjeseci s pripadnicima OS Republike Mađarske nadzirati rad instruktora Afganistske nacionalne armije (ANA) u području logističkih funkcija održavanja, opskrbe, transporta i prijevoza. Zajednička preduputna obuka hrvatsko-mađarskog tima za Školu logistike ANA (CSS SCHOOOL - combat service support school) provedena je tijekom kolovoza i rujna u Mađarskoj.

Preduputna obuka u Mađarskoj provedena je u dva dijela. U prvom dijelu polaznicima su prezentirana pravila djelovanja u misiji, pravo oružanih sukoba, radioprocEDURE i izvješćivanje u

mirovnim misijama, kao i postupci pri nailasku na IEN (improvizirane eksplozivne naprave). U drugom dijelu uvježbavani su postupci pri nailasku na IEN, zasjeda, postupci pri pogibelji, uvježbavani su konvoj kao i rad na GPS-u. Zajedno s prvim i drugim timom na preduputnoj obuci bili su pukovnik Ivica Pejaković i satnik Goran Ozanjak, pripadnici Središta za obuku i doktrinu logistike koje je i nositelj nacionalnih priprema. Prijedloge za unapređenje i poboljšanje obuke članovi tima pretočit će kroz sustav naučenih lekcija.

Nakon uspješno provedene preduputne obuke u Hrvatskoj i zajedničke u Mađarskoj, timu od osam pripadnika OS Hrvatske i 17 pripadnika OS Mađarske u Školi logistike u Kabulu bit će zadaća nadzor provedbe obuke. Po potrebi sudjelovat će u praktičnom dijelu obuke i u izradi obučnih planova i programa, ali uloga hrvatsko-mađarskog tima je u prvom redu savjetodavna, tj. nadzor afganistanskih instruktora koji sami obučavaju svoje vojnike. Riječ je o temeljnim tečajevima, tj. o prvim aktivnostima s kojima se vojnici ANA-e susreću kad dođu u vojsku.

OJI

NATO tečaj za naučene lekcije

U vojarni "Zemunik" otvoren je NATO tečaj za stožerne časnike za naučene lekcije na kojem sudjeluju predstavnici GS OSRH, HKoV, HRZ i PZO, HRM, HVU, ZzP i pristožernih postrojbi GSOS. Ciljevi tečaja su obuka osoblja za upravljanje procesima u području naučenih lekcija kao dio Projekta uspostave sustava naučenih lekcija u OSRH, a provodi ga čelnik Mobilnog tima za obuku (MTT-Mobile Training Team) iz sastava NATO-ACT kapetan fregate Michael T. Hallett zajedno s hrvatskim timom časnika osposobljenim za provedbu tečaja naučenih lekcija u postrojbama OSRH.

Sustav naučenih lekcija stručna su zapažanja s obučnih događaja i operativnih djelovanja koja pokazuju što treba mijenjati da bi rezultati bili što uspješniji i vodič su za bolje usmjeravanje obuke i podizanja spremnosti i izvrsnosti snaga, te kako na najlakši i učinkovitiji način provesti zadaću po važećim standardima. Obuka će se provesti na dvije razine. Na prvoj razini polaznici će izučavati provedbu standardnog NATO tečaja za stožerne časnike za naučene lekcije, a na drugoj razini obuka po vođenju i upravljanju standardnim NATO tečajem. Tečaj je otvorio časnik za združenu doktrinu Uprave za operativne poslove i obuku GS OSRH brigadir Zvonko Briglijević, dok je polaznike tečaja pozdravio načelnik stožera 93. zrakoplovne baze HRZ i PZO brigadir Darko Brajković.

M. KARAČIĆ

Izobrazba časnika u funkcionalnom području logistike

U Središtu za obuku i doktrinu logistike u Požegi 6. rujna započela je provedba II. modula vojno-strukovne izobrazbe časnika u funkcionalnom području logistike i upravljanje materijalnim i financijskim resursima. Tijekom osam tjedana polaznici će se obučavati za stručno i učinkovito obnašanje voditeljskih logističkih dužnosti S4/G4 na razini bojna/brigada, stožernih i voditeljskih logističkih dužnosti na razini zapovjedništva grana, te stožernih i nižih voditeljskih logističkih dužnosti na zdržanoj razini.

OJI

Tomislav MESARIĆ

TROBOJNE STRIJELE

50 godina leta

Akroskupina Frecce Tricolori ili Trobojne strijele jedna je od najvećih i najpoznatijih akroskupina u svijetu ali prvo što o njima treba znati jest da su oni Talijani i da ove godine slave 50 godina svog postojanja. Kako je izražen nacionalni ponos jedna od temeljnih osobina talijanskog naroda, ništa nije prepušteno slučaju a proslava rođendana nacionalne akroskupine ostavljena je za sam kraj sezone i domaći teren u bazi Rivolto na sjeveroistoku zemlje...

Kako je od skretanja s autoceste do ulaska na parkiralište baze udaljene svega dvadesetak kilometara trebalo dva sata vožnje u prvi tren se činilo da organizator neće biti na visini zadatka. No, priredbu je tijekom vikenda 11. i 12. rujna posjetilo gotovo pola milijuna ljudi pa to organizatora u potpunosti oslobođa svake krivnje, a s obzirom na ono što je uslijedilo, dva sata čekanja nije problem. U letačkom programu koji je započeo u jedanaest sati i trajao sve do sedam sati poslijepodne s najpoznatijim europskim akroskupinama neprestano su se izmenjivali nastupi najsuvremenijih borbenih, transportnih i školskih aviona Talijanskog ratnog zrakoplovstva. Iznimka je bila jednosatna stanka za ručak što je bila idealna prilika za šetnju kroz povijest Frecce Tricolora jer su po cijeloj bazi bili razmješteni primjerici aviona na kojima je skupina letjela kroz svoju povijest (1961.-1963. Canadair CL-13/F-86E; 1963.-1981.

Fiat G.91 PAN; 1981. – danas Aermacchi MB-339A PAN).

Talijansko ratno zrakoplovstvo je među najsuvremenijim zrakoplovstvima svijeta, a sa 43 000 ljudi i 526 aviona, od čega su 202 borbena, šesto je po veličini u NATO savezu. Ako se tom broju pridoda 67 helikoptera i 17 borbenih aviona zrakoplovne komponente Talijanske ratne mornarice koja ima dva nosača aviona i nekoliko desetaka pratećih ratnih brodova s platformama za zrakoplove, sasvim je jasno zašto su Frecce Tricolori Italiji toliko važni. Kao i svugdje u svijetu temeljna svrha akroskupine jest u svijetu predstavljati vrijednosti svog naroda i profesionalizam svoje vojske a kod kuće motivirati mladiće i djevojke za poziv vojnog pilota.

Kako postati Pony

Pony je *call sign* Frecce Tricolora a kako oni službeno imaju 12 pilota svakom pilotu je

"Krila Oluje" - skladno kao jedan

U nedjelju 12. rujna "Krila Oluje" bila su na redu u 11 sati i 49 minuta po lokalnom vremenu. Nekoliko minuta prije piloti i tehničari su se okupili ispred svojih aviona a nakon toga uslijedilo je nešto što se do sada još nije moglo vidjeti. Na poziciji odmah ispred VIP lože tehničari "Krila Oluje" zauzeli su svoja mjesta i pokazali svjetskoj zrakoplovnoj eliti što je to profesionalizam i vojnička disciplina dočasnika Hrvatskog ratnog zrakoplovstva. Provjere za let počele su i završile kao da se radi o jednom čovjeku i jednom avionu a isto je bilo i nakon letačkog programa. Avioni su bili parkirani u savršenoj liniji i motori ugašeni kao jedan. Kabine aviona otvorene su tako skladno da se brava koja ih zadržava u otvorenom položaju začula samo jednom. Uslijedio je trenutak potpune tišine, a nakon toga glasan pljesak uzvanika koji su ustali i prišli ogradi VIP lože kako bi izrazili poštovanje i dijaljenje.

uz *call sign* dodijeljen i jedan broj od 0 do 11. *Call sign* Pony 0 pripada zapovjedniku skupine a Pony 11 savjetniku za akrobatsku obuku. Oni ne sudjeluju u letačkom programu s iznimkom da zapovjednik skupine ipak može preuzeti dužnost vođe skupine ako se on razboli. Ako se neki drugi član razboli, skupina nastupa bez njega s uprženim mjestom u formaciji jer se smatra da je pozicija svakog člana toliko specifična da je nemoguće u kratkom roku uvježbati zamjenu. Isto tako, ako novi pilot po dolasku u skupinu dobije mjesto na desnoj strani formacije, prelaskom na zahtjevnije pozicije u skupini on će uvijek ostati na desnoj strani formacije. Kada se izabiru novi članovi skupine, temeljni preduvjet jest da svaki kandidat ima barem deset godina službe,

iznadprosječne letačke vještine i letačko iskustvo na mlaznom borbenom avionu. Nakon što se sve aplikacije pomno analiziraju odabire se šest najizglednijih kandidata koji zatim odlaze u bazu Rivolto kako bi proveli određeno vrijeme s članovima skupine. Tamo se promatra tko se najbolje uklapa u skupinu i tko ima najbolje osobine za timski rad. Uz to testira se i njihova letačka vještina kroz dvaleta sa zapovjednikom skupine, jednom u istom avionu a jednom kao pratiocu u paru. Na kraju se odabiru samo dvojica koji će postati novi članovi skupine i oni karijeru započinju promatrujući letački program sa zadnjeg sjedala jednog od aviona da bi dobili što realniju predodžbu o tome što ih čeka kada sljedeće sezone započnu samostalno s jedne od krajnjih bočnih pozicija u formaciji.

Tijekom godine cijela skupina ostvari ukupan nalet od oko 2500 sati, odnosno 250 sati po pilotu što uključuje prelete, uvježbavanja, generalne probe i sam nastup (za usporedbu cijela skupina "Krila Oluje" planira s ukupnim godišnjim naletom od oko 400 sati, odnosno oko 65 sati po pilotu).

U letačkom programu i "Krila Oluje"

Pozivu na proslavu 50 godina Frecce Tricolori odazvali su se gosti iz cijelog svijeta ali je letački program povjeren samo najboljim europskim akroskupinama. Jedna od njih bili su i "Krila Oluje". Poziv da uz imena kao što su Red Arrows, Patrouille de France, Patrulla Aguila, Patrouille Suisse, Bialo-Czerwone Iskry uveličate proslavu 50. godišnjice jedne od najvećih svjetskih akroskupina velika je čast ali i veliki ispit zrelosti i profesionalnosti jer u takvom društvu sve osim izvrsnog jednostavno nije dovoljno dobro. Pred sam kraj letačkog programa došao je red na ponos Talijanskog ratnog zrakoplovstva. Prvo je to bio Eurofighter Typhoon II, jedan od najsuvremenijih borbenih aviona današnjice, kao jasna poruka u kojem se pravcu razvija Talijansko ratno zrakoplovstvo a nakon toga i dugo očekivani nastup Frecce Tricolora nakon kojih je nebo još dugo vremena ostalo u bojama talijanske zastave. Kada su parkirali svoje avione dočekao ih je svečani postroj prijatelja, članova svih akroskupina koje su nastupile prije njih kako bi im čestitali 50. rođendan. Sezona 2010. time je završila a za budućnost ostaje nuda da će jednog dana na hrvatskom nebnu s "Krilima Oluje" letački program završiti i nastupom suvremenog borbenog aviona s hrvatskim oznakama. ■

Članovi akroskupine Frecce Tricolori

U zamišljenim situacijama na terenu i radom u simuliranim LMT timovima, polaznici moraju pregovarati, nadzirati, izviđati iz helikoptera, posredovati kod lokalnih institucija i autoriteta, te na kraju izvijestiti nadređeno zapovjedništvo

PREDUPUTNI TEČAJ ZA NATO KFOR TIMOVE ZA VEZU I NADGLEĐANJE

Sudionici tečaja

U organizaciji Hrvatske kopnene vojske i u koordinaciji s NATO-ovim Zapovjedništvom za transformaciju (ACT, Norfolk), Združenim zapovjedništvom u Napulju (JFC Naples) i Zapovjedništvom NATO operacije KFOR (HQ KFOR) te Obućnim središtem ze međunarodne vojne operacije, u vojarni "Vitez Damir Martić" od 13. do 18. rujna proveden je 3. preduputni tečaj za NATO KFOR timove za vezu i nadgledanje.

Pod originalnim nazivom "LMT Pre-deployment Course" (Liaison Monitor-

Bojnik Wikstrom Tommy, polaznik pilot-tečaja i zapovjednik LMT tima

Bio sam polaznik na pilot-tečaju, te sam uočio veliki napredak na ovom obučnom događaju. Želja mi je da države pošalju svoje djelatnike na ovaj tečaj jer on pruža jedinstvenu priliku za razmjenu informacija i za stvaranje prijateljstva prije slanja u misiju. Instruktori u Obućnom središtu za MVO potpuno se posvećuju obuci.

ring Teams Pre-deployment Course), pilot-tečaj je osmišljen i proveden potkraj 2009. Prvi polaznici bili su budući instruktori, svi pripadnici KFOR-a, LMT timova. Strogi kriteriji i savjeti nadzora dali su konačne obrise tečaja kakav se provodi i danas.

Ovako brzo prepoznavanje kvalite OSMVO od Saveza, kao i stvaranje jednog originalnog proizvoda unutar NATO-a važan je doprinos OSRH-a ne samo u približavanju već i uspostavljanju NATO standarda, što se može potkrijepiti činjenicom da je NATO-ova radna skupina za TEPSO (Training and Education in PSO) zatražila od OSRH-a (OSMVO) izradu čitavog obučnog modula za LMT.

Svakim novim tečajem, SMVO praktički razvija situacije na terenu, i potrebe KFOR-a te se nastavni plan i program modificira i u potpunosti zadovoljava zahtjeve KFOR-a i LMT timova. Instruktori iz Središta koji sudjeluju u obučnom događaju, redovito odlaze u izviđanje

u misiju KFOR kako bi nastava koju provode održavala trenutačne odnose na terenu.

Tečaj ima teorijski i praktični dio. U zamišljenim situacijama na terenu i radom u simuliranim LMT timovima, polaznici moraju pregovarati, nadzirati, izviđati iz helikoptera, posredovati kod lokalnih institucija i autoriteta, te na kraju izvijestiti nadređeno zapovjedništvo.

Kapetan korvete Johansson Anders, časnik za koordinaciju, KFOR

Zapovjednik KFOR-a shvatio je značenje LMT timova u misiji KFOR te je zatražio od NATO-a da se osmisli preduputni tečaj. "Svi mi prolazimo razne obuke prije upućivanja u misiju no povrh svega ovdje u OSMVO-u instruktori iz Središta i instruktori iz KFOR-a osiguravaju zadnju i najvažniju obuku čiji je cilj pripremiti svakog pojedinca za njihovu zadaću na Kosovu. Izvrsnost i profesionalizam u OSMVO-u omogućili su polaznicima da osjećaju Kosovo na jedan vrlo realističan način."

Zapovjednik Središta, brigadir Dražen Bartolac, istaknuo je da je ovo prvi certificirani tečaj NATO-a te je važan za HKoV i za Oružane snage RH u cijelosti. Obučno središte za MVO nastavlja razvijati nove tečajevе u skladu s potrebama OSRH-a i zemalja NATO saveza. ■

MPV - Zapovjedni pregled MTS-a na uporabi

U Bojni za opću logističku potporu Zapovjedništva za potporu u vojarni "Pleso" 16. rujna provedena je metodsko-pokazna vježba "Zapovjedni pregled MTS na uporabi".

U sustavu održavanja i remonta MTS-a, zapovjedni pregled (ZP) kao temeljni element nadzornih pregleda ima veliko značenje za stanje MTS-a unutar postrojbe, bilo da se sredstva nalaze na uporabi ili u pričuvu.

Cilj vježbe bio je prikazati način provjere općeg stanja i ispravnosti MTS-a te stjecanje uvida u bojnu spremnost postrojbe, kroz komponentu tehničkog stanja.

Upravljanje i osobno sudjelovanje zapovjednika u ZP-u ima za cilj stjecanje uvida u materijalno – tehničku pričuvu postrojbi, čuvanje, održavanje i mogućnost uporabe.

ZP-om se mora pružiti i pomoći postrojbama u rješavanju problema vezanih za čuvanje, održavanje i uporabu MTS-a. Osim toga, i zapovjednik se u nadziranoj postrojbi treba upoznati s problemima smještaja, čuvanja i održavanja MTS-a, stupnjem obučenosti korisnika u rukovanju i održavanju sredstava koja su im dana na uporabu te planiranom uporabom sredstava i preostalim resursima do sljedećeg remonta.

Zapovjednik Bojne za opću logističku potporu pukovnik Zvonko Jurasović pozdravio je na početku sve nazočne te ih upoznao s ciljem i zadaćom MPV-a koja je provedena u šest radnih točaka.

Prilikom obilaska radnih točaka sudionicima su provoditelji prikazali organizaciju i način planiranja zapovjednog pregleda, načina izvješćivanja, sustav ocjenjivanja, potrebnu dokumentaciju i samu provedbu zapovjednog pregleda.

Vježbi su nazočili načelnici odjela Stožera ZzP-a, zapovjednici postrojbi ZzP-a i prvi dočasnici postrojbi ZzP-a.

OJ

PRVA PODMORNICA U BRITANSKOJ MORNARICI NAKON 19 GODINA

Britanska ratna mornarica je 27. kolovoza uvela u operativnu službu mornaričke flote prvu jurišnu podmornicu na nuklearni pogon HMS Astute istoimene klase nakon gotovo 19 godina. Prva podmornica klase Astute doista je respektabilan predstavnik plovila sljedeće generacije - iznimno svestrana platforma sposobna djelovati u širokom spektru pomorskih operacija diljem svijeta, izgledno je da će igrati važnu ulogu u kraljevskoj mornarici u nadolazećim desetljećima.

Nova podmornica je gotovo 50% veća u odnosu na bilo koju operativnu jurišnu podmornicu britanske flote te znatno smanjene buke u odnosu na svoje prethodnike. S obzirom na svoj pogon neće nikada imati potrebu za punjenjem goriva te može dugo ostati pod vodom jer potreban kisik i pitku vodu stvara iz morske vode.

Temeljno naoružanje sastoji se od 38 teških torpeda Spearfish i krstarećih projektila Tomahawk kojima može gađati druge podmornice, površinske brodove te kopnene ciljeve. Sonarni sustav ima impozantan domet od 3000 Nm. Ovo je prva podmornica u britanskoj mornarici koja nema tradicionalni periskop a zamijenjen je elektrooptičkim sustavom koji prikazuje na zaslonima sliku površine u 360 stupnjeva.

M. PTIĆ GRŽELJ

POLJSKA KREĆE U NABAVU MLAZNIH TRENAŽERA

Poljsko ministarstvo obrane početkom rujna raspisalo je natječaj za nabavu novih mlaznih školsko - borbenih aviona. Povod natječaju jest skoro povlačenje cijelokupne flote postojećih školskih mlaznjaka PZL Mielec TS-11 Iskra, zbog kraja radnog vijeka. Stotinu PZL Mielec TS-11 Iskri kani se zamijeniti sa 16 aviona, koji bi se uz školovanje vojnih pilota rabili i kao djelomična potpora poljskim borbenim avionima MiG-29 i F-16C/D, odnosno kao zamjena za skoro povlačeće iz službe poljskih jurišnika Su-22.

Kao moguću zamjenu za avione PZL Mielec TS-11 Iskra Poljska razmatra nakuve ne samo novih aviona nego i onih koji

se nalaze u floti drugih zrakoplovstava. Konkretno, razmatra se mogućnost nabave finskih školskih aviona Hawk Mk.51 koji bi bili tek privremeno rješenje. Uz to, kao kandidati među novim školsko-borbenim avionima zadnje generacije razmatra se nabava talijanskog M346 Mastera, BAE Systemsovog T2/M.128 Hawka te južnokorejskog T-50/FA-50 Golden Eagla.

Pred avione nove generacije Poljska postavlja vrlo visoke zahtjeve, poput: AESA (active electronically scanned array) radara, mogućnost nošenja navođenih projektila i bombi do 2000 kg, posjedovanje unutarnjeg topa kalibra 20 mm, mogućnost nošenja podyjesnih ciljničkih

kontejnera, sonde za tankanje goriva u zraku, Link 16 sustav, radni vijek zmaja letjelice od 8000 sati. Uz to, pobednik na natječaju mora isporučiti "full mission" simulator, provesti obuku za inicijalnu skupinu od 12 pilota, školovati minimalno 50% cijelokupnog zrakoplovno - tehničkog sastava, isporučiti prateći tehničku dokumentaciju, veću količinu potrošnog materijala i zamjenskih dijelova. Rok isporuke prva dva aviona letačkoj akademiji u Deblinu je prosinac 2013., a Poljska se sprema izdvojiti oko 440 milijuna američkih dolara.

I. SKENDEROVIC

Foto: Sebastian Lemanski

Foto: Aerovel

21

FLEXROTOR

Američka je tvrtka Aerovel početkom rujna krenula s prvim letnim testiranjima svog novog besposadnog sustava pod nazivom Flexrotor. Riječ je o mini besposadnom sustavu koji je prema njegovim dizajnerima namijenjen za IMINT zadaće (fotoizviđanja) te za geomagnetska ispitivanja, a svojim dizajnom je hibrid između aviona

i helikoptera. Letjelicu odlikuje dobra autonomija boravka u zraku, s doletom do 3000 km, odnosno letom u trajanju više od 40 sati. Uz to, Flexrotor ima mogućnost vertikalnog polijetanja i slijetanja što znatno pojednostavljuje njegovu uporabu na raznim terenima i u različitim situacijama. Letjelica teži svega 19,20 kg uz nošenje

korisnog tereta do 1 kg. Raspon krila je 3 m, duljina trupa je 1,60 m dok promjer rotora iznosi 1,80 m. Maksimalna brzina koju može postići je 145 km/h, odnosno krstareća brzina iznosi 89 km/h. Završetak razvoja letjelice i njezina tržišna raspoloživost očekuju se do kraja 2012. godine.

I. SKENDEROVIC

BRD 0311 / 24. RUJNA 2010.

HRVATSKI
Vojnik

RUSIJA GRADI PRVI BUJAN-M

Gradnja prvog od serije obalnih opodhodnih brodova Bujan-M (Project 21631) namijenjenih ratnoj mornarici Ruske Federacije započela je u brodogradilištu Zelenodolsk u Tatarstanu potkraj kolovoza ove godine. Prvi brod u klasi, Grad Svijazhsk uz preostala četiri koliko se trenutačno planira izgraditi trebala bi ući u operativnu službu kaspijske mornaričke flote.

Na objavljenim slikama ophodni brodovi Bujan-M dje luju kao unaprijeđena inačica postojećih brodova Project 21630 čije se osnovno naoružanje temelji na pramčanom topu A-190M kalibra 100 mm, jednom topu AK-630M1-2 Duet kalibra 30 mm, vertikalnim lanserima 14UKSK za 8

projektila zemlja-zrak Kalibr (Onyx), dvama lanserima za projektile MANPADS Gibka te dvjema strojnricama kalibra 14,5 mm i trima kalibra 7,62 mm.

Prema prije objavljenim izvješćima nova klasa malih raketenih brodova namijenjena je isključivo obrani nacionalne ekonomski zone a osnovne dimenzije trupa su duljina od 74,1 m, širina 11 m, visina 6,57, gaz 2,6 m te istisnina 949 t. S još neobjavljenom konfiguracijom propulzijskog sustava, brodovi bi trebali postizati brzinu od

25 čv. Projekt nove klase riječnih višenamjenskih brodova 21631 razvijen je u Zelenodolsk Design Bureau uz glavnog projektanta Y.E. Kushnir.

M. PTIĆ GRŽELJ

Terorizam je zbilja našeg vremena i bit će to još dugo. On je pojava s kojom svijet mora živjeti. Suživot ne znači i mirenje s činjeničnim stanjem. Upravo suprotno, on predstavlja stalni dinamični izazov kojem se nastojimo uspješno suprotstavljati i prevladati ga

ŽIVJETI S PRIJETNJOM TERORIZMA

S obzirom na moguće učinke, terorizam je postao globalna opasnost i svjetski problem. Jedan od najozbiljnijih i najo-pasnijih problema suvremenog svijeta. Suvremeni terorizam nema granica. On svakoj državi može nauditi na njezinu teritoriju ili bilo gdje drugdje u svijetu. Vrlo je prilagodljiv i u praksi teško predvidiv. Od njega stradavaju i pojedinci i države, slabi i moći, obični građani i visoki dužnosnici, novinari, političari, privrednici i diplomatsko-konzularni predstavnici.

Odnos svijeta prema suvremenom terorizmu promijenio se nakon rujna 2001. kada je došlo do demonstracije načina na koji oružje (avion nije bio cilj atentata, već sredstvo za postizanje cilja) može biti uporabljeno u svrhu zastrašivanja i stvaranja globalnog kaosa.

Izveden je u povijesti najveći i najbrutalniji napad terorista na vrijednosti suvremenog i civiliziranog svijeta. U jednom danu izveden je teroristički napad na središta moći svjetske sile, svjetske trgovine i protoka ljudi, roba i usluga, te na tisuće nevinih žrtava. Taj je događaj prekretnica u politici suzbijanja međunarodnog terorizma. Svijet se susreo s novom potencijalnom transnacionalnom opasnosti.

Sudjelovanje u velikoj svjetskoj kampanji protiv terorizma prilika je za preobrazbu međunarodne zajednice, međunarodnih odnosa te uspostavu i širenje raznih oblika međunarodne suradnje. Dio autora ističe da 11. rujna 2001. nije završen samo Hladni rat već i posthlađnoratovsko razdoblje.

Terorizam predstavlja temeljni napad na ljudska prava, a međunarodna zajednica na čelu s najuglednijim međunarodnim institucijama ima i moralnu i pravnu dužnost boriti se protiv stradavanja nevinih. Povjesno, ona se pokazala nespremna nositi s novim transnacionalnim prijetnjama ljudskim pravima i sigurnosti koje predstavlja suvremeni terorizam. Idealno bi bilo kada bi sve zemlje u potpunosti suradivale kako bi se osiguralo da upleteni u terorističke zločine budu otkriveni i izvedeni pred lice pravde. U praksi, sukobi različitih interesa pojedinih članica međunarodne zajednice, kao i činjenica da postoje države koje koriste, sponzoriraju, podupiru i simpatiziraju određene terorističke skupine, osnovni su razlozi što će

terorizam vjerojatno ostati najrasprostranjeniji oblik političkog nasilja daleko u budućnost.

Najznačajniji trend u svjetskom terorizmu jest sve veći broj žrtava terorističkih akcija i tendencija prema indiskriminativnim napadima na javnim mjestima. No čak i kada dođe do izbora oružja, nipošto nije očito ni neizbjegno da teroristička skupina odluči uporabiti oružje masovnog uništenja.

Borba protiv terorizma u XXI. stoljeću jedna je od gorućih potreba današnjeg svijeta. Za nju bi sve zemlje morale naći vlastiti i zajednički interes i djelovati uskladeno. Pri tome je važno utvrditi težišta borbe. Puko suprotstavljanje terorističkim akcijama i terorističkim organizacijama jest rat s posljedicama. Pravo rješenje u borbi protiv terorizma jest u otklanjanju njegovih uzroka pa bi na tome trebalo biti i glavno težište.

Borba protiv terorizma ne može se dobiti samo tradicionalnim oružjem. Protiv njega se mora boriti civiliziranjem globalizacije, ekonomskom ravnopravnosću i uvažavanjem povijesnog identiteta država. Jačanjem demokratskih političkih sustava i izgradnjom različitih mehanizama kolektivne sigurnosti u svijetu kao i ravnomjernijim gospodarskim razvojem ugasit će se i ideološki generatori nastanka globalnog terorizma.

Ne postoji antiteroristička politika univerzalno primjenjiva u demokracijama. Svaki sukob koji obuhvaća terorizam ima vlastite jedinstvene karakteristike. Da bi se kreirao odgovarajući i učinkovit odgovor, svaka nacionalna vlast i njezini savjetnici za sigurnost morat će uzeti u obzir narav i težinu prijetnje, kao i politički, društveni, ekonomski i strateški kontekst, te sposobnost i pripremljenost svojih obaveštajnih, policijskih i pravosudnih sustava. Učinkovita i aktivna antiteroristička politika, utemeljena na najkvalitetnijem mogućem antiterorističkom obaveštajnom radu, nacionalnoj sigurnosnoj koordinaciji i međunarodnoj suradnji, nudi najbolju priliku za učinkovito suprotstavljanje, ili barem u znatnoj mjeri smanjuju šansu da se terorističke akcije dogode.

Budući da terorizam nije prolazno stanje, već je stalna ugroza, koja danomice samo mijenja pojarni oblik, o svemu navedenom, te o načinu sustavnog otpora, borbe i preveniranja terorizma, nužno je strukturirati edukativni sustav stalnog obrazovanja svih razina ljudstva koje je uključeno u tu borbu: vojska, policija, sudstvo, te upravljački kadar svih vrsta i razina.

Zbog toga se protiv postojećeg, a pogotovo protiv novih oblika nadolazećeg terorizma ponajprije treba boriti razvijanjem sustava preventivnog djelovanja. Danas taj sustav još nije razvijen pa se terorizam trenutačno nalazi u fazi ofenzivnog razvijanja. Postojeći mehanizmi prevencije još uvijek nisu dovoljno učinkoviti, pa čak ni dovoljno istraženi, a samim tim ni dovoljno razvijeni. Republika Hrvatska, kao i svaka druga odgovorna država, daje svoj doprinos izgradnji svjetskog sustava za borbu protiv terorizma iako, trenutačno nije opterećena izravnim terorističkim djelovanjem na svom teritoriju. Terorizam je uperen protiv svih i svakog pa antiterorističko djelovanje mora biti postavljeno na najširoj osnovi. Možemo zaključiti da je terorizam fenomen koji je nastao kao nemogućnost rješavanja važnih pitanja u sklopu međunarodnih institucija političkim sredstvima, dijalogom i mirnim putem, odnosno nastao u onom trenutku kada je pojedinac, skupina, narod ili država odlučila svoj naum ili volju provesti nasiljem prema drugim ljudima. Gledajući kroz povijest, postojale su prilično neprikladne metode i pokušaji suzbijanja terorizma. Iz svega navedenog nažalost stoji činjenica da će terorizam još dugo vremena ostati prijetnja čovječanstvu i kod ljudi izazivati strah, nespokojstvo i nesigurnost.

Glavne spoznaje

Globalni je terorizam unio novu dimenziju u međunarodne odnose, novi raspored političkih snaga na međunarodnoj sceni i shvaćanje da razina globalne sigurnosti ovisi o razini regionalne sigurnosti i sigurnosti pojedinih država. Učinkovita provedba antiterorističkih mjer na

razini države je doprinos općoj sigurnosti pojedine države, a od sigurnosti država ovisi razina regionalne sigurnosti, o kojoj opet ovisi razina globalne sigurnosti.

Odnosi su kauzalni.

Glavno obilježje međunarodne zajednice je borba protiv globalnog terorizma i ofenzivnih asimetričnih napada. Novi raspored političkih snaga na međunarodnoj sceni pokazuje shvaćanje da u borbi protiv terorizma treba tražiti globalne saveznike.

Međunarodni svijet susreo se s "izraelskim sindromom", odnosno činjenicom da međunarodna zajednica mora živjeti u uvjetima stalnih ratnih prijetnji.

U suvremenim uvjetima globalni terorizam je izborio visoko mjesto na listi prioriteta nacionalne sigurnosti. Ako je prije i bilo moguće da neka država zauzme poziciju "neutralnosti" jer nije bila izravno ugrožena, danas je takav stav gotovo nezamisliv. Geopolitika terorizma globalna je i ako se netko i ne želi baviti terorizmom, terorizam se sigurno bavi njime - izravno ili neizravno.

Događaji od 11. rujna 2001., u kojem je život izgubilo više tisuća ljudi, znatno su povećali stupanj nesigurnosti u ekonomskom i političkom sustavu svijeta. Napadom na Svjetski trgovачki centar oštećeni su telekomunikacijski i trgovinski kapaciteti. Teroristi su poremetili platni promet koji se obično mjeri u bilijunima dolara. Teroristički napadi na New York i Washington (Pentagon) jasno su pokazali ne samo slabosti sustava sigurnosti već i što realno znači sintagma "opasnosti globalizacije". Napad na ta dva grada izraz je onoga što se misli pod opasnostima umrežavanja društva i svijeta bez granica. Teroristički napad na Ameriku pokazao je zloupotrebu nekih od prednosti globalizacije kao što su npr. sloboda kretanja kapitala, velika otvorenost tržišta i sve prednosti koje osigurava aktualna tehnološka i komunikacijska revolucija.

Rezolucija 1368 bila je važan i potreban pomak u osiguravanju globalne sigurnosti svijeta unatoč tragičnim razlozima njezina donošenja. UN bi u bliskoj budućnosti morao predstavljati moćnijeg aktera u oblikovanju i nameta-

nju globalne sigurnosti da bi se praktično osigurala nova uloga UN-a. Trebalo bi reformirati UN kako bi ta institucija održavala novu realnost u međunarodnim odnosima, a ne samo stanje prošlo nakon završetka II. svjetskog rata.

Cilj sigurnosne politike u doba globalizacije ne može se svesti samo na jednu razinu, odnosno eliminiranja konkretnih opasnosti za opstanak ili za vitalne interese samo pojedinih država. Svijet je uistinu postao međuovisan i priroda novog umreženog sustava i odnosa između država traži nove oblike djelovanja.

Operacija u Afganistanu predstavlja važnu točku promjene u posthladnootvorskem sustavu i svjedoči o promjeni

Borba protiv terorizma XXI. stoljeća ne može se dobiti samo tradicionalnim oružjem. Protiv njega se mora boriti civiliziranjem globalizacije, ekonomskom ravnopravnošću i uvažavanjem povijesnog identiteta država. Jačanjem demokratskih političkih sustava i izgradnjom različitih mehanizama kolektivne sigurnosti u svijetu kao i ravnomernijim gospodarskim razvojem ugasit će se i ideološki generatori nastanka globalnog terorizma.

Prikupljanje financijskih sredstava za teroriste

Francuska i španjolska policija su ustvrdile da se u tim zemljama odvija najveći dio skupljanja novca kojim se

rističkih akcija u Afganistanu, Čečeniji i Pakistanu, zaključuje El País koji zastupa tezu da bi se borci protiv terorizma trebali usredotočiti na zatvaranje finansijskih izvora terorističkih organizacija.

Novac koji ekstremisti i "spavači" prikupe u Španjolskoj, gdje živi velik broj doseljenika iz zemalja Sjeverne Afrike, prenosi se u Alžir putem tekliča i hawadalara (neslužbenih agenata za prijenos novca) koji djeluju slično kao u srednjem vijeku. Tada nije bilo pošte, ali je djelovao sustav nazvan "hawala". Pošiljatelj je takvom agentu predao svotu novca u jednoj zemlji, suradnik agenta je toliku svotu predao primatelju u drugoj udaljenoj zemlji. Prenosila se tek informacija o svoti novca, a ne sam novac. Novac se također prenosi i preko banaka u zemljama koje ne naplaćuju porez, kao što su Bahami. U oba slučaja veliki se iznosi prenose bez znanja vlasti. Malo se manje zna o korištenju plemenitih metala i dragulja za prijenos novca. Najčešće se radi o zlatu ili dijamantima koji se lako mogu sakriti, a prenose se putničkim zračnim prijevozom.

Dio novca prikupljenog u Španjolskoj potječe od kriminalnih djela, a dio su donacije prikupljene dragovoljno, ali ponekad i silom, odnosno prijetnjama. Čini se da se Al-Qaida najviše koristi trgovinom droge za prikupljanje novca, a ustanovljeno je i da se služi iznuđivanjem. No dio novca se prikuplja i posve legalnim aktivnostima. Pojedinci i lažne dobrovorne organizacije zarađuju novac na burzi, prometom nekretnina i drugim legalnim načinima, a dio tog novca daju teroristima. Stručnjaci vjeruju da je godišnji proračun Al-Qaide danas između 20 i 50 milijuna dolara. Predstavnik španjolske nacionalne banke izjavio je da je kretanje novca nemoguće otkriti, osobito zbog činjenice da se vidljivim kanalima prebacuje relativno niski iznosi, a veće pošiljke se vjerojatno šalju skrivenim i neformalnim kanalima.

Istdobno antiteroristički stručnjaci smatraju da je većina smrtonosnih terorističkih napada počinjenih u posljednje vrijeme bila vrlo "jeftina". Tako se

Terorizam državi može nauditi na jnezinu teritoriju ili bilo gdje u svijetu

ma u međunarodnim odnosima. Vojna operacija u Afganistanu je bila novi tip djelovanja, ne protiv države nego protiv terorista-pojudinaca.

Novi izazovi sigurnosti danas, poput terorizma, oružja za masovno uništenje, AIDS-a, najrazličitijih oblika kriminala, predstavljaju opasne prijetnje čija su glavna izvorišta "daleko" od NATO-ovih granica, ali ozbiljno ugrožavaju teritorij i stanovništvo Sjevernoatlantskog saveza. Iako se nove prijetnje javljaju izvan granica NATO-a, one su prijetnja sigurnosti njegovih članica, demokratskim vrijednostima na kojima Savez počiva, a ugrožavaju i strateške interese.

financiraju terorističke organizacije u sjevernoafričkoj regiji Magreb. O tome piše madridski El País koji dodaje da goleme svote novca kolaju preko računa nevladinih organizacija, a samo mali dio tog novca može se iskoristiti za financiranje terorističkih akcija. Naprimjer, teroristički napad u Alžиру, koji je izvela salafistička skupina za borbu i molitvu, koja se odnedavno proglašila Al-Qaïdom Magreba, bila je financirana preko celiće "spavača" u Španjolskoj. Tim je novcem plaćen eksploziv, streljivo i drugi materijali rabljeni u napadu. No još više sredstava prikupljenih upravo u Španjolskoj, rabi se za financiranje tero-

procjenjuje da je za napad na London u srpnju 2005. godine potrošeno samo 15 000 dolara. Prema jednoj drugoj procjeni još manje: 2 000 dolara. Bombaški napad na Madrid 2004. godine također nije stajao teroriste više od 15 000 dolara, a ubijeno je gotovo 200 ljudi. Za oba napada nije bilo potrebno financiranje izvana, već su ih teroristi na terenu očito sami finansirali.

Pošto teroristi ne trebaju mnogo novca za svoje napade, neki su obavještajci zaključili da bi bilo najbolje da se protuterorističke organizacije usredotoče na one izvore novca kojima se teroristi koriste na licu mesta, a uglavnom je riječ o kriminalnim aktivnostima. Talijanski tužilac Luigi Orsi tvrdi da je u pet godina borbe protiv terorizma posve promijenio poglede na metode borbe. Gotovo je nemoguće povezati financije s "vojnicima" terorističkih organizacija na terenu. Između njih je više filtera, pa je tijek novca vrlo teško slijediti. No sada se istražitelji koncentriraju "na ulicu". To znači da nastoje pohvati teroriste koji se bave kriminalnim aktivnostima: provalama, trgovinom droge, ucjenama, kako bi ih spriječili u skupljanju novca za akcije.

Ilegalne transakcije

Teškoće u praćenju toka novca najbolje ilustrira posljednji izvještaj Odbora stručnjaka za borbu protiv pranja novca (Moneyval) Vijeću Europe. Moneyval prati učinkovitost nacionalnih organizacija u sprečavanju pranja novca od 2005. godine i svake godine izdaje preporuke za poboljšanje te aktivnosti. U posljednje tri godine objavili su 40 preporuka, i dodatnih devet preporuka koje su izravno u vezi sa sprečavanjem financiranja terorističkih organizacija.

Moneyval svake godine ocjenjuje učinkovitost nacionalnih organizacija u sprečavanju pranja novca. Izvještaj iz travnja 2007. ocjenjuje da je samo jedna država bila neuspješna u dva segmenta: kriminalizaciji financiranja terorizma uz pomoć pranja novca i u zamrzavanju i zapljeni terorističke

Teroristički napad na New York 11. rujna 2001.

imovine. U pogledu prijenosa novca elektroničkim putem, devet je zemalja dobilo negativnu ocjenu, a u pogledu prijenosa novca kuririma Moneyval je pet zemalja ocijenio negativno. Nijedna zemlja nije dobila posve negativnu ocjenu, a većina je dobila pozitivne ocjene u nekim segmentima, a negativne u drugima. No čini se da se nadzor tokova novca ipak unapređuje u Europi.

Problemi koji otežavaju nacionalne napore da se zaustavi financiranje terorista mogu se svrstati u dvije skupine. Jedan je problem birokracije u nekim zemljama koja nije osposobljena za učinkovito djelovanje. Drugi je povezan s relativno niskim svotama koje teroristi

danas trebaju za pripremu terorističkih napada. Daleko je lakše nadzirati tijek velikih svota, ali je vrlo teško pratiti tijek manjih svota novca. Britanski stručnjak Bill Tupman sa sveučilišta Exeter tvrdi da uspješne terorističke organizacije spremaju novac koji im stalno pristiže i rabe ga tek kada počinju pripreme za neku terorističku akciju. On smatra da vlasti moraju paziti na svaki pokušaj unošenja tog skrivenog novca u legitimnu upotrebu, odnosno pojačati kontrolu pranja novca jer će tako moći spriječiti teroriste da se koriste novcem koji već imaju, ali nije opran, odnosno na neki način legaliziran i uključen u redoviti finansijski i gospodarski sustav. ■

Državne, vojne i komercijalne organizacije nastoje dovesti nanotehnologiju i mikroelektromehaničke sustave što brže do operativne uporabe na bojišnici

MIKROELEKTROMEHANIČKI SUSTAVI

Nanotehnologija (NT) i mikroelektromehanički sustavi (MEMS), iako maleni po dimezijama, sve su učinkoviti proizvodi i sve prihvaćeniji u vojnim i zrakoplovno-svemirskim primjenama. NT i MEMS su idealni za vojno-zrakoplovne primjene, gdje se traže malena, lagana i energetski učinkovita rješenja. Tako se poboljšavaju performanse dok se u isto vrijeme smanjuje veličina i prostorni zahtjevi. Besposadne letjelice i robotički uredaji bit će na velikom dobitku zbog primjene minijaturne tehnologije, a ona će omogućiti projektiranje velikog broja besposadnih letaćih, hodajućih i vozećih robotičkih naprava za potrebe

izviđanja. MEMS i NT imaju prioritet u globalnoj vojno-zrakoplovnoj zajednici, dok se istraživači, tvrtke te vladini i vojni dužnosnici diljem svijeta trude iznaci minijaturna elektronička rješenja primjenjuju u stvarnom životu.

Međunarodna ulaganja

U SAD-u su sredstva i resursi privatnog sektora, akademskih institucija te federalnih istraživačko-razvojnih laboratorijski posebno usmjereni k napretku MEMS-a i NT-a, ali uz poseban naglasak na vojnom i zrakoplovnom okruženju. Institut za vojnu nanotehnologiju pri MIT-u (Massachusetts Institute of Tech-

nology) sklopio je ugovor, vrijedan 50 milijuna dolara, s istraživačkim uredom Američke vojske radi razvoja nanotehnologije za poboljšanje izdržljivosti vojnika. Istodobno, osobljje razvojne laboratorijske ratnog zrakoplovstva (AFRL) unapređuju nanoznanost i nanotehnologiju za vojne primjene na poljima oružja usmjerene energije, optičkim materijalima, IC fotodetktorima, te na istraživanja tvari pogodnih za stvaranje novih goriva i streljiva.

Švicarski istraživački laboratorijske tvrtke IBM iz Züricha te fakultet ETH iz Züricha financirani su s 90 milijuna dolara radi višegodišnjeg programa usmjerjenog

Foto: US Army

na razvoj i inženjerstvo novih atomskih i molekularnih struktura i uređaja za poboljšanje informatičkih tehnologija, pri čemu su dimenzije tih uređaja ispod 100 nanometara (oko 400 puta tanjih od ljudske vlas). Vlada Rusije uložila je više od 5 milijardi dolara u svrhu financiranja projekata usmjerenih na razvoj visoke tehnologije, uključujući i nanotehnologije. Ruska državna korporacija za nanotehnologiju, centar za nanotehnologiju Moskovskog instituta za energiju, ruski vojnoindustrijski kompleks, zajednički se zalažu za razvoj nanotehnologije u zemlji.

Ubrzani razvoj i globalno prihvatanje nanotehnologije omogućit će realizaciju novih razina proizvodnje, uštedu energije, prevladavanje finansijskih problema, pa i promjene načina ratovanja razvojem novih ratnih materijala što uključuje i novo, napredno oružje.

Hlađenje na nanorazini

Manje, brže i jeftinije - i to što je moguće prije, ono je što korisnici traže kako bi povećali razinu funkcionalnosti svojih uređaja. Minijaturizacija je jedini način kojim se ovo može poboljšati. To smatra i tvrtka Nextreme Thermal Solutions Inc. iz Durham u američkoj saveznoj državi Sjevernoj Karolini, koja proizvodi mikrosustave za termičko i energetsko upravljanje, koji se rabe u elektroničkoj industriji. Nextreme Thermal Solutions je tvrtka usmjerena na novu minijaturiziranu tehnologiju i uređaje koji trebaju pomoći u termičkom upravljanju (hlađenju) složenih sustava. Svaki sustav u pogonu stvara otpadnu toplinu, a ako se pritom dodaju novi moduli u istom prostoru tada se oslobađa još više topline koju je za pouzdano funkcionirajne uređaja u konačnici potrebno odvesti. Ako se ne želi baratati tom toplinom na makrorazini, tada se treba spustiti na onu razinu na kojoj se toplina stvara - na mikrorazinu, a upravo ondje napredna tehnika hlađenja dolazi do izražaja.

Inženjeri tvrtki Nextreme i Princeton Lightwave Inc. (koja razvija kratkovaletne IC (SWIR) senzore i lasera za vojnu

industriju, sa sjedištem u Cranburyju, američka savezna država New York) zajednički su razvili SWIR fokalni ravninski senzor koristeći se termoelektričnim hlađenjem. Ovo rješenje, temeljeno na Nextremeovoj termalnoj tehnologiji i Princetonovim InGaAs (indij-galij-arsenid) fokalno ravninskim čelijama,

koje mora biti hlađeno, što je bolje nego korištenje ili izrada hlađenja za čitav sustav.

OptoCooler HV14 modul, tvrtke Nextreme, jest termoelektrični hlađnjak na mikrorazini koji ima široku primjenu u tehnički hlađenja elektrooptičkih aplikacija za primjenu na bojišnici. Senzori

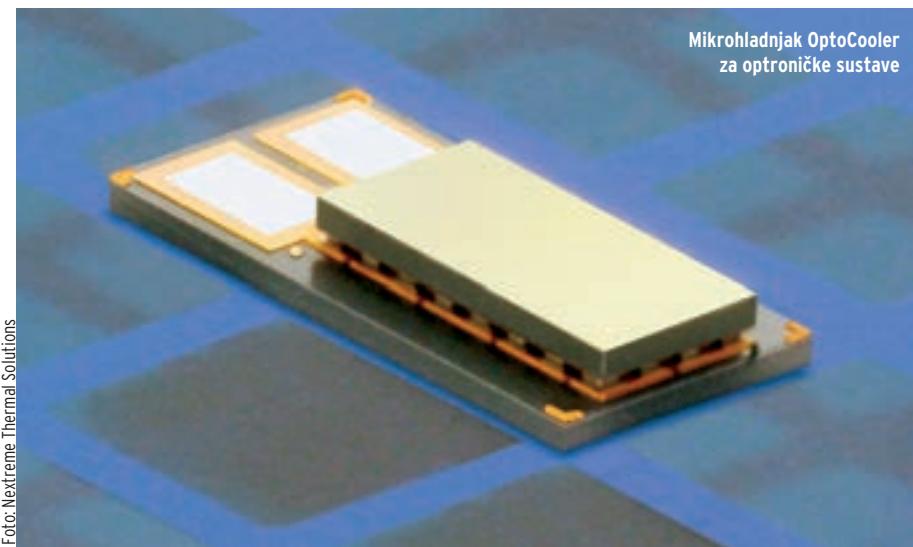

Foto: Nextreme Thermal Solutions

integrira termoelektrične hlađnjake na tankom filmu s fokalno ravninskim čelijama kako bi se omogućila izrada SWIR senzora koji se rabe u sustavima za noćno promatranje, cilnjicima za oružja, laserskim daljinomjerima i uređajima za praćenje. Nanotehnologije su pogodne za vojno-zrakoplovne aplikacije koje moraju biti u teškom radnom okruženju. Aktivno termoelektrično hlađenje uobičajeno ima debljinu od pola do jednog milimetra (500 do 1000 mikrona), dok Nextreme nudi debljinu od 5 do 20 mikrona. Većina elektronike osjetljiva je na šokove i vibracije, a u vojnim primjenama to je često izražen problem. Zbog smanjene veličine, rješenje tvrtke Nextreme je manje osjetljivo na šokove i vibracije. Senzori i laseri ugrađeni u rakete i zrakoplove moraju biti postojani u takvim opterećenjima, a Nextreme tvrdi da je upravo to postignuto njihovim rješenjima.

Elektrooptička učinkovitost

Funkcionalnost je dovedena do nanorazine, sad treba računati s toplinom i na toj razini - jedino specifično područje

su važni za pronalaženje i klasificiranje ciljeva. Važni su i laserski moduli jer te iste ciljeve označavaju. Oni vojsci omogućuju poboljšanje točnosti onoga što se radi, a hlađenjem na razini uređaja za laserske diode i senzore povećava se pouzdanost i smanjuju dimenzije uređaja.

Inženjeri tvrtke Nextreme također rade na dodatnom rashladnom sustavu za ljudsko tijelo, primjenjujući nanotehnologiju unutar tjelesnog oklopa. Studije su pokazale da se hlađenjem ljudske krvi ujedno hlađi i cijelo tijelo. Može se rabiti termoelektrična tehnologija na područjima gdje teče mnogo krvi ili gdje su arterije blizu površine. Primjenom sustava hlađenja unutar tih područja vojnikova tjelesnog oklopa moguće je pojačati ukupne učinke hlađenja i sprejeti toplinski udar.

Mnogo je učinkovitije hladiti uređaj na samom izvoru topline, a srž primjenjene tehnologije za tvrtku Nextreme jest mikroskopska toplinska pumpa koja se može kombinirati u veće nizove. Tvrtka radi na integraciji takve toplinske pumpe izravno na poluvodički sklop,

i to je mikronizacija. Toplinska pumpa može raditi i obrnuto - kao izvor električne energije. U jednom smjeru imamo hlađenje i grijanje, a u drugom imamo dobivanje malene količine električne energije pretvorbom topline u energiju. Takva karakteristika generiranja električne energije postaje zanimljiva vojnim istraživačima. U jednom smjeru nanotehnologija može hladiti stvari, a u drugom generirati elektricitet i npr. daljinski napajati bežični senzor na mreži uporabom otpadne topline. Ovo je mogući primjer "zelene", reciklirane, energije dobivene iz obnovljivog izvora.

MEMS tehnologija

Mikroelektromehanički sustavi (MEMS) definirani su kao integracija mehaničkih elemenata, senzora, aktuatora i elektronike na zajedničkom silicijskom substratu, a sve je proizvedeno pomoću mikropoizvodne tehnologije. MEMS-ovi su reaktivni uređaji, što znači da pretvaraju događaj u uporabljive podatke (npr. mjerjenje ubrzanja - ubrzanje je događaj koji djeluje na MEMS uređaj, a reakcija samog MEMS-a jest analogni ili digitalni izlazni podatci).

Vojske diljem svijeta vrlo su zainteresirana za MEMS-ove kao uređaje na tijelu koji prate temeljne zdravstvene parametre u svrhu medicinskih upozorenja, a MEMS-ovi su veoma zahvalni uređaji na polju biomehanike i biotehnologije koji stvaraju nove mogućnosti uporabe.

Inženjeri u vojnom razvojnem središtu američke kopnene vojske Natick Army Soldier Center uporabili su MEMS-ove u svojem inovativnom radu na tehnologijama vojnika budućnosti. Uporabljajući elektroniku kako bi se komuniciralo o zdravstvenom stanju vojnika na bojišnicu, sustav za praćenje fiziološkog stanja vojnika (WPSM) je niz senzora raspoređenih unutar odore koju vojnik nosi, a sustav prati krvni tlak, unutrašnju temperaturu i temperaturu kože, te ritam rada srca. Reaktivni MEMS-ovi mogu medicinskom osoblju prenijeti informacije ako je vojnik pretrpio balističku traumu, i na kojem dijelu tijela. Razvoj

Sve je veći
udio MEMS-a i
nanotehnologija
u razvoju vojne
opreme

Foto: General Dynamics

MEMS tehnologije i uređaja specijalizirala je tvrtka Omnetics koja proizvodi nanokablove i konektorske međuspojeve za napajanje da bi se osigurao izlaz podataka za MEMS sustave.

Inženjeri tvrtke Seer Technology Inc. iz Salt Lake Cityja prikazali su MEMS bazirani osobni navigacijski sustav - NaviSeer, za primjenu u vojnim i sigurnosnim aplikacijama. NaviSeer rabi naprednu MEMS tehnologiju kako bi se osigurala malena težina i kompaktnost jedinice čime će točna lokacija osoblja uvijek biti vidljiva. Zapovjednik na terenu stalno može pratiti ljudstvo te donositi kritične odluke u teškim i

nedostupnim GPS okruženjima navode iz tvrtke NaviSeer.

Sustavi za vojнике

Za pješaka je veličina i težina opreme vrlo važna, jer on na bojišnicu mora nositi svu svoju opremu u borbu, a masa doseže i do 45 kg po vojniku. To znači da treba odrediti najpovoljniji odnos oružja, senzorske i komunikacijske opreme, hrane, vode i opreme za preživljavanje, radi pružanja najbolje šanse za sigurnu i učinkovitu provedbu zadatce. Oružje i streljivo nisu postali manji ili lakši, a ni hrana, voda ili oprema za preživljavanje.

Ako se žele poboljšati borbene sposobnosti vojnika-pješaka treba smanjiti veličinu senzorske, komunikacijske i ostale vojničke opreme koja uključuje elektroniku i elektrooptiku. Smanjenje veličine i težine elektroničkih uređaja, zadržavajući njihove sposobnosti, glavna je preokupacija projektanata sustava za vojnike.

Veličina, težina i potrošnja energije

Tipični je vojnik, bez obzira na izobrazbu i tehnologiju, još uvijek samo čovjek pa su tako njegove ili njezine sposobnosti za prenošenje težih tereta ograničene. Tjelesni oklop teži oko 13 kg, a vojnik još treba nositi hranu, vodu i streljivo za tri dana. Zbog toga je potrebno rasteretiti vojnika a rezultati su mogući jedino razvojem i uporabom lakših sustava.

Ove tehnologije i sustavi također moraju biti dovoljno otporni kako bi se njima moglo koristiti na teškim terenima i ondje gdje se provode vojne operacije.

Primjerice, područja južne Azije imaju ekstremne vremenske i temperaturne uvjete čime se postavljaju dodatni zahtjevi za opremanje vojnika kako bi se izbjegao zamor tijekom dugih i pogibeljnih misija. Vojnik po svojoj prirodi može prenositi limitiran teret, a ako prenosi više elektroničke opreme tada se javlja potreba za napajanjem takvih potrošača. Pri tome se postavlja pitanje - hoću li nositi više baterija ili više vode.

Nedavni razvoji na polju tehnologije sustava za vojnike mogao bi dosegnuti gornju točku, gdje su postojeća tehnološka rješenja dovoljno malena i lagana kako bi se zadovoljili zahtjevi za pješačke snage. Trenutačna generacija tehnoloških rješenja zadovoljava zahtjeve, dok prijašnje generacije nisu odgovarale zahtjevima vojske, sve donedavno kad su načinjeni iskoraci u unapređenju tehnologija.

Industrija sad može proizvesti kompletну liniju senzora koji odgovaraju vojnim zahtjevima, optičkim rješenjima za vozila, kao i rješenja za izviđanje, nadzor i prepoznavanje ciljeva koji su

na vozilu, a sve ovo zadovoljava postavljene zahtjeve.

Poboljšane mogućnosti

Jedno od primarnih područja sustava za vojnike uključuje nehladiće IC senzore za gledanje po mraku, magli, prašini i dimu. Ti su senzori danas maleni, lagani i robusni. Oprema za gledanje u mraku danas je nužnost, pa se vojnicima oprema za IC gledanje u mraku. Nehladići IC senzori su po obliku znatno manji i lakši nego oni hlađeni zato jer mogu raditi na ambijentalnoj temperaturi, te ne trebaju dodatan uređaj za hlađenje.

Senzori se integriraju u multispektralne i multisenzorske sustave kako bi se kombinirali s IC i TV kamerama te ih ugradili na vozila. Takva oprema olakšava vojnicima obavljanje zadaća noću i u uvjetima slabije vidljivosti te znatno povećava učinkovitost i preciznost.

Projektanti senzorskih sustava za vojnike traže načine prilagodbe svojih tehnoloških rješenja za bojišnicu, ali isto tako i daljnjeg razvoja tehnologije. Veliko je zanimanje za IC kratkih valnih dužina kao i ostale mogućnosti za uporabu više valnih pojasa istodobno. Kupci uvijek traže što bolje performanse, ali uz praktičnost u veličini, težini, potrošnji energije i cijeni.

Dvopojasni IC senzor ujedinjava IC senzor duljih valnih dužina sa IC senzorom srednjih valnih dužina - od kojih svaki ima svojih prednosti i mana, ali kada se sjedine daju dobar sinergijski rezultat. Srednjovalni IC može bolje "vidjeti" kroz prozor objekata od dugovalnih, koji bolje "vide" kroz zelenilo, dim i maglu. Sjedinjeni podaci iz oba senzora daju korisniku najbolje iz oba svijeta.

Sjedinjavanje izlaza iz dva ili više senzora izgleda kao na važan tehnološki skok naprijed. Tehnologija će biti sprema za masovnu isporuku za godinu do dvije, a za pet ili više trebao bi biti dostupan i multispektralni IC. Ključ svega jest učiniti stvari dostupnima vojnicima na terenu kako bi te mogućnosti postale i operativno iskoristive.

Kada optički senzori prikupljaju slike materijal s bojišnice, potencijalni

korisnici takvih informacija trebaju način jednostavnog prikaza na monitorima, dovoljno robusnim za vojne operacije. To su tvrtke koje se bave razvojem prijenosnih računala i monitora. Današnji vojnici trebaju zaslon s kojeg se može čitati pod izravnim sunčevim svjetлом.

Tvrta Panasonic rabi cirkularnu polarizaciju (tvornički naziv tehnologije) na svojim prijenosnim računalima Toughbook 10 i H-1 Field, koji su projektirani za vojne i policijske primjene. Cirkularna polarizacija koristi se specijalnim filmom (premazom) na računalnim monitorima, zamučujući refleksiju samog ekrana, čime prikaz čini mnogo vidljivijim pri izravnom sunčevom svjetlu. Za lagana računala na bojišnicama, Panasonicovi projektanti dodali su poboljšanja sustava kao što je glasovno upravljanje, ali i povećana sigurnost bežičnih mreža čime je vojnim korisnicima osigurana uporaba računala u pokretu bez opasnosti od ometanja ili presretanja.

Taktičke podatkovne mreže za bojišnicu tvrtki Rockwell Collins, Raytheon i General Dynamics natječe se za američki vojni program Nett Warrior.

Nett Warrior se koncentriра na uspostavljanje digitalnih podatkovnih linkova između vojnika pa zapravo nastavlja gdje je program Land Warrior stao. Ovo tehnološko rješenje se razvija da bi se osiguralo umreženo okružje pri čemu se ujedinjuju radio, GPS, naglavni zaslon i ručni uređaj za ulaz podataka. Ožičenje je izvedeno unutar zaštitnog prsluka.

Nett Warrior se sastoji od prijenosnog računalnog sustava koji obrađuje podatke te ih prikazuje vojniku, proslijedi ih dalje svima na bojišnici kojima su te informacije potrebne. Taj sustav bi trebao ući u uporabu 2013. godine, a omogućiti će vojnicima pogled (u obliku digitalnog zemljovida) na njihove lokacije, lokacije prijateljskih snaga, te poznatih položaja neprijatelja. Namjera je omogućiti prikaz taktičke situacije i mogućih opasnosti. Iako tehnologije za Nett Warrior postoje danas, ipak je potrebno izraditi odgovarajuće radiouređaje, računala i monitore koji su manji, lakši i energetski učinkovitiji. ■

Velika se Britanija iz Adena povukla bez ikakva dokumenta o sukcesiji, što je pak dovelo do ogorčene borbe suparničkih protukolonijalnih skupina za vlast. Sjeverni i Južni Jemen su ipak ujedinjeni 1990., no zemlja nikada nije doživjela trajnu stabilnost već je od 1994. poprište građanskog rata...

ADEN 1962.- 1967.

Važnost stare luke Aden još je porasla od izgradnje Sueskog kanala

Područje Južnog Jemena na jugozapadnom rubu Arapskog poluotoka je od 1839. godine bilo važan britanski kolonijalni posjed. Važnost grada Adena kao lučkog središta stara je dvije tisuće godina. Nakon otvaranja Sueskog kanala 1869. važnost mu je još porasla. Iz njega se koordiniralo zaštitom šireg područja kanala, kao i obranom brodova od pirata na ruti do Indije. Uz to, luka je bila bitna postaja za opskrbu brodova ugljenom. Područje je 1937. izdvojeno iz vlasništva britanske Istočnoindijske kompanije. Uz to je i razdijeljeno, na koloniju Aden koju je činio sam grad s lukom i unutrašnjost, pod nazivom Adenski protektorat. Potonje područje bilo je vezano uz britansku krunu sporazumima s lokalnim vladarima.

Suez i egiptска umiješanost

Nakon što je Indija 1948. postala neovisna a Sueski kanal predan u egiptске

ruke, važnost Adena za britansku krunu je opala. Aden je 1963. s 23 mala sultana i šeikata uključen u novostvorenu Južnoarapsku Federaciju. Za razliku od južnog dijela Jemena, Sjevernim Jemenu su vladali egiptski kalifi, a potom i Otomansko Carstvo koje se 1918. raspalo te je iste godine Sjeverni Jemen postao neovisan.

Pedesetih godina XX. stoljeća regijom se proširio arapski nacionalizam, uglavnom zahvaljujući ideji panarabizma koju je promovirao egiptski predsjednik Naser. On je 1958. pokušao ujediniti Siriju i Egipt u Ujedinjenu Arapsku Republiku, koja se nakon tri godine raspala. No u susjednom je Sjevernom Jemenu na egiptski poticaj srušena monarhija što je dovelo do građanskog rata. Na strani republike umiješao se Egipt, a Saudijska Arabija i Jordan na strani monarhista. Panarabizam i protukolonijalna gibanja ranih šezdesetih go-

dina nisu zaobišli niti Aden. Naserova blokada Sueskog kanala 1956., koja je dovela do prestanka tranzita brodova, u Adenu je prouzročila nezaposlenost i štrajkove koji su potaknuli lokalne nacionalističke osjećaje. Suočeni s gubitkom svojih uporišta u Egiptu i Cipru, Britanci su odlučili preko Adena zadržati svoj utjecaj u regiji. Sredinom pedesetih u Adenu je postavljeno britansko vojno zapovjedništvo za Bliski istok te sagrađena nova naftna rafinerija.

Suprotstavljeni pokreti

U Adenu je 10. prosinca izведен pokušaj atentata na britanskog povjerenika Kennedyja Trevaskisa u kojem su poginule tri osobe. Britanci su odgovorili proglašenjem izvanrednog stanja i masovnim uhićenjima. Oružani ustank protiv britanske kolonijalne vlasti poveli su Nacionalni oslobodilački front (NLF)

Nakon atentata na britanskog povjerenika došlo je do brzog odgovora: proglašenja izvanrednog stanja i masovnih uhićenja

pod političkim patronatom Egipta, te Front za oslobođenje okupiranog Južnog Jemena (FLOSY). Oba pokreta su ratovala protiv Britanaca ali se i međusobno sukobljavala. Britanci su u Aden razmjestili 19 000 vojnika, međutim protubritanski ustanknikada nije poprimio obilježje masovnog, nego je zadržan na razini sukoba niskog intenziteta. Tako su Britanci imali dva poginula u 1964., šest poginulih u 1965. i pet poginulih vojnika u 1966. i 44 poginula u 1967. godini. I nekoliko britanskih civila poginulo je u terorističkim napadima. Taktika ustanka se uglavnom svodila na postavljanje zasjeda u brdovitoj unutrašnjosti te na vještu upotrebu snajpera. Istodobno, britanska vojska je često bila optuživana za brojna kršenja ljudskih prava i zločine prema ratnim zarobljenicima te za politiku "spaljene zemlje" i preseljenja civilnog stanovništva kao u Malaji.

Osim na lokalni trgovачki sloj, u svojoj vladavini Adenom Britanci su se oslanjali na lokalnu oružanu formaciju - vojsku Južnoarapske Federacije koja je imala oko 15 000 ljudi te je imala i vlastito topništvo i manje oklopne postrojbe. Iako su njome zapovijedali britanski časnici, u njezine redove su bili ubačeni simpatizeri NLF i FLOSY te su Britanci ozbiljno dvojili u lojalnost te vojske.

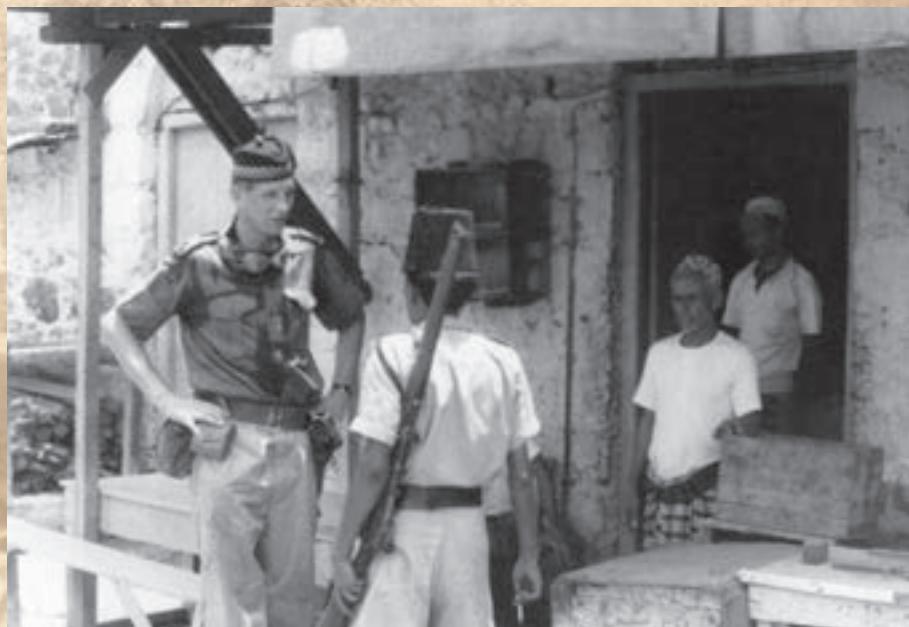
Potpriča britanskih bojazni dogodila se u lipnju 1967. kada je u vojsci Južnoarapske Federacije izbila pobuna i proširila se na policiju. Ubijeno je dvadesetak britanskih vojnika a pobuna je ipak bila ugušena zahvaljujući britanskoj vojnoj dominaciji.

Odlazak bez tranzicije

Gerilski su se napadi nastavili tijekom ljeta i jeseni 1967. godine. Zbog gubitka potpore lokalnog stanovništva Britanci su se potpuno povukli iz unutrašnjosti te

su ostali ograničeni na samu luku Aden. Suočena s takvim okolnostima na terenu, britanska je vlada s premijerom Haroldom Wilsonom objavila povlačenje iz Adena, u studenom 1967., ranije nego je bilo ponuđeno u britanskim prijedlozima.

Posljednji su britanski vojnici iz Adena evakuirani helikopterima 29. studenog 1967. Za razliku od ostalih britanskih kolonija gdje je obavljena tranzicija vlasti, Velika Britanija se iz Adena povukla bez ikakva dokumenta o sukcesiji, što je pak dovelo do ogorčene borbe suparničkih protukolonijalnih skupina za vlast. U Adenu je svoju vladu uspio uspostaviti NLF, te je proglašena Narodna Republika Južni Jemen. Nova država je uspostavila bliske odnose sa SSSR-om dok je s lokalnim monarhijama bila u napetim odnosima. Zbog toga ju je 1972. uz saudijsku pomoć napao Sjeverni Jemen (Jemenska arapska republika). Sjeverni i Južni Jemen ipak su ujedinjeni 1990., no zemlja nikada nije doživjela trajnu stabilnost već je od 1994. popriše građanskog rata. Danas se na jemenskom teritoriju nalaze važnija skrovišta Al-Qaide pa postoji opasnost da se u budućnosti Jemen pretvorí u novu žarišnu točku svijeta. ■

Britanci su se oslanjali i na lokalnu oružanu formaciju - vojsku Južnoarapske Federacije

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM
OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

Dokumenti o napadnim operacijama JNA i pobunjenih Srba u Dalmaciji 1991. (I. dio)

Nakon što su u rujnu 1991. uspješno obraniti svoj grad od napada JNA i srpskih postrojbi, Šibenčani svake godine s ponosom obilježavaju taj događaj, sjećajući se sedmodnevnih borbi (Rujanski rat) i svojih hrabrih branitelja. Agresorsko topništvo napalo je drevni hrvatski (Krešimirov) grad Šibenik 16. rujna 1991., a prve neprijateljske granate pale su na grad točno u 17.55 sati. Napad je izведен na temelju zapovijedi Komande 9. korpusa Oružanih snaga SFRJ od 16. rujna (operativni broj 1), koju je potpisao zamjenik komandanta toga korpusa, tada pukovnik, Ratko Mladić. Zapovijed je predviđala napad glavnim snagama prema Vodicama i Šibeniku, a pomoćnima prema Zadru, Drnišu i Sinju, kako bi se stvorili uvjeti za odlučujući napad na Zadar, Šibenik i Split, odnosno za izbijanje na Jadransko more i ovladavanje dijelom hrvatske obale. Iako je kao cilj napada u zapovijedi navedena deblokada snaga JNA, stvarni cilj bio je osvajanje spomenutih gradova, odnosno većeg dijela Republike Hrvatske, u skladu s velikosrpskim osvajačkim planovima, u čije se provođenje otvoreno uključila JNA, predvođena srpskim i prosrpski orijentiranim časnicima.

U spomenutoj zapovijedi, koja je poslana 180. mtbr, 557. mpoap, 221. mtbr, tg-4, 9. map i 9. bvp, između ostalog navedeno je:

Na osnovu usmenog naredjenja k-danta vpo 9. korpus je dobio zadatak:

1.- Svim raspoloživim snagama sa sadašnjih položaja energično dejstvovati ka obalnom rubu, sa zadatkom: razbiti snage ZNG i MUP na pravcima nastupanja i deblokirati napadnute jedinice, ustanove, skladišta i objekte JNA.

Gotovost za napad dana 16. 09. 1991. godine u 16.00 časova.

Podržava avijacija po pozivu.
KM 9. k u Kninu.

2.- Odlučio sam: u sadejstvu sa snagama TO Knin, Benkovac i Obrovac izvršiti opšti napad ka moru grupišući glavne snage na pravcu: Knin - s. Miočić - s. Ružić - s. Muć i Planičnik - s. Čista Mala - Vodice, a pomoćne na pravcima Benkovac - s. Smilčić - s. Zemunik i s. Otišić - s. Maljkovo - Sinj sa ciljem: razbiti snage ZNG i MUP na pravcima napada, deblokirati okružene i odsečene snage JNA u Sinju i Drnišu i u bližem zadatku izbiti na liniju: D. Zemunik - s. Polača - s. Čista Mala - s. V. Glava - Moseć - s. Peruća odakle stvoriti uslove za ofanzivna dejstva ka Zadru, Šibeniku, Sinju i Splitu.

Odsudno braniti Maslenički most.

Sve snage TO u zoni dejstva stavljaju se pod komandu k-danta jedinica.

3.- Zadaci jedinica:

3.1.- 221. mtbr (bez okb) sa okb m-84 i snagama TO napada u zoni Planičnik – Vodice - s. Laktac - s. Ježević. Zadatak: uz avio i artiljerijsku podršku u zahvatu pogodnih pravaca razbiti snage MUP i ZNG na pravcima nastupanja, otseći Drniš i obezbedjujući bokove što pre izbiti na liniju: s. Čista Mala - s. V. Glava – Moseć - s. Peruća, deblokirati okružene snage JNA u Drnišu i Sinju i biti u gotovosti za nastavak dejstava ka Zadru, Šibeniku i Splitu.

Podržava avijacija po zahtevu 1 kag-9.

KM u rejonu s. Polača, a IKM u s. Miočić.

3.2.1 180. mtbr sa okb/221. mtbr, okb t-34, snagama 557. mpoap i asc i snagama TO napada u zoni: Obrovac - Maslenički most - Biograd n/m - s. Ostrovica.

Zadatak: u sadejstvu sa 221. mtbr energičnim dejstvima razbiti snage ZNG i MUP na najpogodnijim pravcima nastupanja uz odsudnu odbranu Masleničkog mosta i

što pre izbiti na liniju: s. Islam Latinski - s. Donji Zemunik - s. Kakma - Stražbenica odakle biti u gotovosti za dalja dejstva ka Zadru i obalnom rubu gdje deblokirati okružene jedinice JNA.

Podržava avijacija po zahtevu.

KM u Benkovcu, a IKM na Debelo Brdo (tt 339).

3.3- Rezerva: tg-4 sa 1/ic u rejonu Bratiškovci u spremnosti za odbijanje p/n na pravcu: Skradin - Bratiškovci i dejstva na pravcu: s. Travice - s. Pavasovići.

3.4.- Podrška:

a) avijacijska po zahtevu komandanta brigada u tg.

b) artiljerijska: kag-9 formira 9. map. komandant kag-9 k-nt 9. map.

Zadaci: iz sadašnjih rejona podržati napad snaga korpusa na pravcima Knin – Dmiš - Split i Poličnik - s. Čista Mala - Vodice.

4.- Mere borbenog obezbeđenja: u toku dejstva preduzeti sve mere obezbeđenja b/d.

5.- Produciti sa mobilizacijom i ponurom jedinica. Ljudstvo i ms planski upućivati u jedinice.

6. Pozadinsko obezbeđenje organizovati osloncem na sopstvene snage i resurse teritorije i planski sprovoditi u duhu zapovesti po pozadini.

7.- Komandovanje i veze:

KM korpusa u Kninu, zadejstvovano. IKM s. Miočić (po potrebi)

8.- Izveštaje dostaviti:

-redovne, do 20.00 sa stanjem u 19.00, a vanredne po potrebi.

Signali:

-početak napada "Sloboda"
-prekid dejstava "More". (Izvornik, strojopis, latinica, HR-HMDCDR) ■

Povratak

Pridrži mi torbu
da odgurnem krhotine u sebi,
umjesto vrata pet godina ranije
pritvorena rukom moje majke.

Zrak miriše na tamjan
i slike pritajene oživljavaju.

Mama nosi u bijeloj krpici
posvećenu sol,
grančicu jele voštanicom užije
i baca pred kuću u olju
pred noge gromovima.

Križa se i moli Vjerovanje,
križ na očenašima ljubi.

Kroz prozor djetinjstva gledam:
munje se križaju
iznad zvonika u groblju,
vrh mu pogane oblake dotiče
i umiljatim odjecima rastapa
u srcima kuglice ledene.

Za starog zvonara pitam
gdje se od gromova skrio.
Tišina mi s razrušenog zvonika
odgovor nudi.

Mama,
na našem oskvrnutom postojanju
Vjerovanje molim za hrvatska ognjišta,
srušene zvonike i drage pokojnike.

Ruža IŠTUK

Čekanje na Dinari

Dok hodam svojom zemljom
miris voska dok se na plamenu otapa
zatvara mi nosnice.

U kom god smjeru krenem muči me

blizina groblja
i groblja obilazim.
Susrećem ženu povijenu
i samu i pitam - Što je, Hrvatska?

Jesi li već cvijeće po grobljima razdijelila?!
Uz njezine ceste sablje*
i sabljaše nebo utisnulo
i drže put.

Po licu njezina kosa se slijepila.

Ja nekud moram stići -
kaže ona, ponovi i gleda nekud naprijed.
Šutim od nje a govorim:
- Makni oči s groblja
i gledaj -

još te čeka tvoja živa vojska.

Ona čeka i ona će
i po pustoj Dinari perunike saditi
kad doma stigneš.

Neva G. MIHALIĆ

* Narodni naziv za peruniku, jednako kao i ljeluju, bogiša i dr. O simbolici perunike, iz već bogate etnološke literature, pogledati, primjerice, knjigu Marije Novak "Tragovi hrvatske mitologije".

BIBLIOTEKA

Krunoslav Rac
Velebit - iskustvo planine
 Profil International, Zagreb, 2010.

Mitskoj planini Hrvata autor, dosad znan kao vrstan fotograf prirode i opušteni reporter iz svjetova bez asfalta, prilazi na poseban način: za njega je ona jednako sveta i moćna u svom podnožju uronjenom u more kod Svetoga Jurja koliko i na Zavižanu, s kojeg pucaju vidici po Jadranu. Taj cijeloviti pristup, u kojem su svaka staza, udolina i vrh, travka i biće tek dijelovi velikog živog organizma planine, Krunoslav Rac zadržava u svakom kadru i pri svakom koraku, koji često grabi izvan ucrtanih planinarskih staza. Iz njegova *portfolia* pred gledatelja iskaču medvjedi, vukovi, poskoci zatečeni u stanju blagoslovljene netaknutosti, ali autor je i te kako svjestan da je to odavno prestao biti svijet divljine. Rac zna da planina bez čovjeka nije potpuna, pitanje je samo zna li to onaj koji se penje, ili ga vrhovima nosi tek želja da zabije zastavicu sa svojim imenom. U tom smislu ovo je knjiga za koju mnogo više od mišića, pluća otpornih na svježi, hladan zrak, dobrih gojzerica i cepina treba srce – veliko ko' planina.

Priredila Mirela MENGES

FILMOTeka

Kuhanje povijesti

- dokumentarni film
- trajanje: 88 minuta
- scenarij i režija: Peter Kerekeš

Na kinorePERTOaru upravo se pojAVIO zanimljiv dokumentarac koji smo već imali prošle godine priliku vidjeti na jednom zagrebačkom festivalu. Iako pomalo bizarnim pristupom, slovački redatelj Petar Kerekeš postavlja zanimljivu teoriju o tomu kako, u moderno vrijeme, vojni kuhari mogu imati važnu ulogu tijekom ratnih sukoba. Tko bi rekao da su se ratovi vodili loncima, tavama i posudicama za papar? Za razliku od klasična dokumentiranja ratnih uspomena, ovdje je pozornost usmjerena na osjetilni element rata. Vojni kuhari imaju jedinstven i dosad neotkriven utjecaj na bojnom polju. "Gladan vojnik ne osjeća se sigurno!" objašnjava vojni kuhar dok pravi kobasice. Hranjenje trupa taktička je strategija rabljena do zapanjujućih razmjera u najvećim europskim sukobima XX. stoljeća. Mesna pita jedne Ruskinje dala je milijunima muškaraca potrebnu snagu za pobjedu u II. svjetskom ratu. Pekar u židovskom logoru provodi plan protiv nacističkih čuvara jednim sredstvom koje mu je na raspolaganju. Titov osobni kuhar priča o državnim večerama čije zaraćene nacionalne kuhinje nagovjećuju sam rat na Balkanu. Naizmjence iščašene i uzbudljive osobne priče zaboravljenih svjedoka povijesti tiho oživljavaju nezapisane ratne bitke i njihovu cijenu. *Kuhanje povijesti* zanimljiva je studija o jedanaest recepata koji su se od Balkana do Urala rabili pri pripremi ratnih strategija od završetka II. svjetskog rata do današnjih dana. *Kuhanje povijesti* već je krenulo u hrvatsku distribuciju u **kinu Europa od 13. rujna, od 30. rujna** je i u **Dokukinu Croatia**, od 19. listopada u splitskim **Zlatnim vratima**, od 29. listopada u pulskom **kinu Valli** te početkom listopada u Bjelovaru na programu **DOKUart festivala**. Nakon toga slijedi distribucija u 20-ak hrvatskih gradova.

Leon RIZMAUL

VREMEPOV

25. rujna 1506.
Filip Lijepi i Ivana Luda

Habsburškog princa Filipa iznenađeno je u Burgosu spopala jaka vrućica a tijelo su mu prekrile crne tifusne mrlje. Pri puštanju krvi iz žila mu je potekla gotovo crna tekućina. Zlosretni Filip umro je u agoniji 25. rujna 1506. a da u povijesti nije ostavio znatnijeg trag. No, u ovoj priči važnija je njegova supruga Ivana, kći španjolskog kraljevskog para čijom je milošću Kolumbo opremio svoje lađe i otkrio Ameriku. Roditelji su prelijepu princezu zbog dinastijske kombinatorike namijenili jednako pristalom nasljedniku Austrije i Nizozemske te pretendentu na njemačku carsku krunu. Velika romansa izrodila se tijekom godina u pravi pakao. Ivanu su možda i s razlogom spopali napadi histerične ljubomore poslije koje bi uslijedila turobna depresija. Ivana se danima nije odvajala od odra a zatim je tjednima s muževljevim lijesom sumanuto lutala Kastilijom sve dok ga nije pokopala u čuvenoj katedrali Granade. Ivana je naposljetku proglašena mentalno nesposobnom za vladanje i zatvorena u Tordesillasu. Doživjela je duboku starost i formalno vladala zajedno sa svojim sinom Karлом do svoje smrti, 1555. Njezina djeca ostavila su dubok pečat u povijesti XVI. stoljeća: Najpoznatiji Karlo V. vladao je gotovo cijelom Europom i Amerikom. Jedna je kći postala kraljica Portugala, druga Francuske, a treća, Marija udana je za posljednjeg hrvatsko-ugarskog kralja Ludovika II. koji je poginuo na Mohačkom polju 1526. Hrvatska kruna ipak je ostala u "obitelji". Na slobodno Ludovikovo prijestolje sjeo je ni manje ni više nego Marijin brat Ferdinand!

- 24. rujna 1541. - umro alkemičar Paracelsus
- 24. rujna 2007. - umro hrvatski pjevač Vice Vukov
- 25. rujna 1917. - umro hrvatski političar Frano Supilo
- 27. rujna 1944. - Sovjetske trupe ušle u Jugoslaviju
- 29. rujna 1947. - osnovan Informacijski biro komunističkih partijskih organa - Informbiro
- 30. rujna 1452. - tiskana prva Biblija

Leon RIZMAUL

INFOKUTAK

Izložba u Galeriji MORH-a

U Galeriji "Zvonimir" 17. rujna otvorena je izložba magistra grafike iz Splita, Andra Banovca. Autor je izložio dvadeset grafika (uz jedan edukativni pano s informacijama o procesu nastanka grafičkih listova), pet slika kombinirane tehnike na papiru, te videoanimaciju "Životni ciklus" u trajanju od 14 minuta i 14 sekundi.

O autoru je govorio i izložbu otvorio povjesničar umjetnosti Vladimir Rismundo ml., koji mu je bio profesor na Umjetničkoj akademiji u Splitu.

Izložba se može razgledati do **1. listopada**. Ulaz slobodan.

Hrvoje STRUKIĆ

Kaciga M-15 Adrian

Vojnička kaciga, model M-15 Adrian izrađena je od četiri dijela: kalote, kreste, prednjeg i stražnjeg štitnika. Na gornju stranu polukrižne kalote pričvršćena je s četiri zakovice rebrasta kresta. Jedan dio kreste je sa strana otvoren i omogućava ventilaciju kacige kroz otvor, koji se nalazi ispod kreste a na vrhu kalote. Prednji, nešto istaknutiji štitnik povezan je sa stražnjim dvjema zakovicama. Štitnici su pričvršćeni za kalotu preko tri centimetra široke trake čeličnog lima, koja je za kalotu pričvršćena s tri zakovice vidljive na vanjskoj strani kalote. Unutrašnjost kacige štiti i kožni linear čijih je osam dijelova povezano vrpcom.

Unutarnji promjer kacige je 21 x 19 cm, a vanjske dimenzije su 21,5 x 19,5 x 14 cm.

Kaciga M-15 Adrian je jedan od prvih modela kaciga XX. st. Izrađena od me-

kog čeličnog lima
debljine 0,7 mm
i težine 765 g.

Kaciga je
dobila ime
po inten-
dantskom
generalu

odobrena je 21. ve-
ljače 1915. Kaciga
M-15 Adrian,
proizvedeno
je više od
tri milijuna
komada.
Zadržana
je u nao-
ružanju

Augustu
Louisu Adrianu,
koji je i prije I. svjetskog rata
razvijao ovaj model a imao je zadaću
predstavljanja kacige zapovjedništvu
francuske vojske. Proizvodnja ovog
modela kacige pokazala se veoma dje-
lotvorna u tadašnjem načinu ratovanja,

francuske i njezinih savezničkih vojski
sve do 30-ih godina XX. stoljeća i pre-
ma njoj su izrađeni neki kasniji modeli
vojničkih kaciga.

**HRVATSKI
VOJNIK**

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vasic@mohr.hr)

Urednici i novinari: Leida Parllov (leida.parlov@mohr.hr),
Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com)

Lektorice: Gordana Jelavić, Milenka Pervan Stipić

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Josip Kopi, Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Damir Bebek, Predrag Belušić

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@mohr.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisak: Vjesnik d.d., Slavonska avenija 4, Zagreb

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje,
p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@mohr.hr

Naklada: 5400 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2010.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

www.hrb*i*.hr

Prvi klikovi na stranicu Hrvatskog brodar-
skog instituta malo su nas razočarali. Naime,
na početku smo se pozabavili novostima, čije
je osvježavanje prerijetko. U 2010. godi-
ni objavili su samo devet novih vijesti. No
daljnje istraživanje ipak nas je oraspoložilo.
Iako vizualno neutraktivna, stranica je ipak
informativna i solidno predstavlja jednu od
najuglednijih znanstvenih ustanova u Hrvat-
skoj. Koliko je internetska informacija bitna,
mogli smo shvatiti baš posjetom stranici
[www.hrb*i*.hr](http://www.hrb<i>i</i>.hr). Naime, doista nismo bili svjesni
koliki je niz djelatnosti koje je Institut spo-
soban obavljati. Ali, ipak ćemo biti kritični
na kraju: stranica jednostavno mora biti
obnovljena. Gdje su fotografije, prezentacije,
videomaterijali...? Svjesni smo da su znan-
stvene ustanove ozbiljne, ali davno je prošlo
vrijeme kad su se informacije prenosile samo
slovima... D. VLAHOVIĆ

www.hrvatski-vojnik.hr